

Списание за екология и горско стопанство ♦ 3 лв.

ТОРА

3/2018

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL®

ПЪРВИЯТ ИЗБОР НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ

Храсторезите на STIHL

При работа в гората храсторезите FS 360 C-EM и FS 490 C-EM на STIHL убеждават с изключителна здравина и надежност и впечатляват с комфортно управление и обслужване, ниски нива на вибрации и висока мощност. Ето защо те са първият избор на професионалистите при косене на големи площи, отглеждане на млади горски насаждения и отстраняване на дървесни насаждения, храсти и избуяла дива растителност, както и за рязане и надробяване при работа в гората.

Само при дилърите на STIHL:

www.stihl.bg

Издание на Изпълнителната агенция по горите

Гората е вечна!

Гората е вечна, защото на мястото на отсечената или повалената от природни стихии или болести израства нова. Там, където не може сама да се възобнови, идват залесителите. В ход е програма на Министерството на земеделието, храните и горите и Изпълнителната агенция по горите за определяне на всички площи с потребност от изкуствено възобновяване. В ход е изготвянето - и то спешно, на петгодишен план за залесяване на увредените площи, много от които са с висока рекреационна стойност или ерозийна опасност. В плана се залагат всички необходими действия - от събирането на семена през производството на фиданки до залесяването. Дори нещо повече - ще бъдат търсени подходящи за залесяване площи от държавния поземлен фонд.

Това е истинска и правилна държавна политика.

В 139-годишната горска история зеленото злато на България винаги е било обект на интереси. В много случаи - комерсиални. Но обществеността и държавата не са позволявали тези интереси да надделяват.

Гората дава дървесина и пари, но нейните животновъзращащи ползи са безценни. За да ги има, трябва грижи и пари за възстановяване и отглеждане.

Днес не говорим за залесяване на 15 или 18 млн. дка нови гори, както бе направено през XX век. Говорим за устойчиво запазване на богатство, което сме получили в наследство от бащи и деди, но което не е наше, а на нашите деца и внуци.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

(Водещ на броя)

ЖЕНЯ СТОИЛОВА

zhenia.stoilova@gmail.com

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiyova@abv.bg

Дизайн и предпечат:

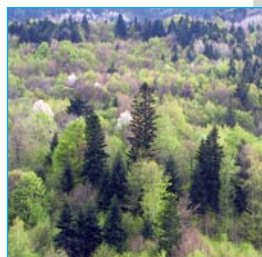
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМИАНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

<http://www.gorabg-magazine.info>

E-mail: gora@iag.bg

BIC TTBBBG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнупан за печат на

15.03.2018 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

2 „Гора“ представя: Лесовъдите от Смолян - пример за професионализъм и колегиалност

11 Ловно изложение: Повишен интерес на изложението в Залцбург

11 Информация: Ще бъде изготвен петгодишен план за залесяване

12 Анализи: Контрол, опазване и защита от пожари на горските територии през 2017 година

16 Международни форуми: Промяната в климата - най-голямата заплаха за световната икономика

18 Лесозащита: Здравословно състояние на горите и предвидени мероприятия по защита от вредители и болести през 2018 година

21 Новини от държавните предприятия

22 Иновации: Екологична и икономична печка на дърва изгаря вредните газове

24 Юбилей: Инж. Алекси Алексиев на 80 години

25 Информация: Семинар в Кюстендил за обмяна на опит в борбата с корояда

26 Да се помни: Петър Беров - създателят на лесопарка в Борисовата градина

III Обичам България: Старите гори на България - мостът между поколенията

На корицата

Снимка Йордан ДАМИАНОВ

CONTENTS

2 „Gora“ presents: The Foresters from Smolyan - an example of professionalism and collegiality

11 Hunting exhibition: Increased interest in the exhibition in Salzburg

11 Information: Five-year afforestation plan will be worked out

12 Analyzes: Fire control, protection and defence against the forest fires in 2017

16 International forums: Climate change - the biggest threat to the global economy

18 Forest Protection: The health status of forests and planned pest and disease protection measures in 2018

21 News from state enterprises

22 Innovation: An ecofriendly and economical wood stove burns the harmful gases

24 Anniversary: Eng. Alexiy Alexiev turned 80 years

25 Information: A Seminar in Kyustendil for exchange of experience in the fight against the bark beetles

26 To be remembered: Petar Berov - The creator of the forest park in The Knyaz Boris's Garden

III I love Bulgaria: The century-old forests of Bulgaria - the bridge between the generations

Пример за професионализъм и колегиалност

Първите седем години, в които лесовъдската колегия изгражда своите професионални отношения в регионите според Закона за горите (2011 г.), можеха да бъдат „време разделно“, но станаха „време на взаимодействие“. Точно това видяхме в Смолян, разговаряйки с две сили с постиженията си горски структури - Регионалната дирекция по горите и Южноцентралното държавно предприятие. За гората и природата на един край са отговорни и други държавни институции, кооперативният и частният сектор. За това разговаряхме в РИОСВ - Смолян, за това потърсихме и мнението на Сдружение „Частен лесовъд“. И разбрахме на примера на професионалните им и отговорни колегиални отношения, че гората е една за всички и само така ще има бъдеще.

В последните години едно общо бедствие - мащабни природни нарушения, засегнали и увредили гората, поставиха на изпитание работата на цялата лесовъдска колегия на Смолянския регион. С удовлетворение се уверихме, че и справянето с него е общо дело. Никой действащ лесовъд не иска в практиката му да се намесват природни бедствия, които унищожават труда му, но надали има и такъв, който да не иска да се пребори с последствията от тях. Горските структури в Смолян с взаимни усилия вече създадоха практики в това отношение, които са пример за цялата лесовъдска колегия.

РДГ - Смолян, в цифри и факти

Общата площ на района на действие на РДГ - Смолян, е 248 010 ха, като от тях държавните горски територии заемат 179 362 ха, или 72.3 %, горите на МОСВ - 518 ха, или 0.2 %, недържавните гори - 68 130 ха, или 27.5 на сто. От тях общинските гори са 10 425 ха (4.2 %), горите на юридически лица - 1419 ха (0.6 %), на физическите лица - 47 561 ха (19.2 %), от които 25 139 ха са в горски кооперации. Горите върху земеделски територии са 8405 ха (3.4 %), а собственост на религиозни институции - 320 ха (0.1 %). Територията на Дирекцията съвпада с границите на Смолянска област, като обхваща 10 държавни горски стопанства и държавно ловно стопанство, поделения на ЮЦДП - Смолян, 107 ревира, управлявани от 37 горски сдружения, и голям брой имоти на физически лица с площ - предимно до 2 хектара.

Средната възраст на горите е около 65 години, запасът възлиза на 60 млн. м³, а средният прираст е около 1 млн. куб. метра. Иглолистните дървесни видове заемат 73 %, широколистните - 27 %, като белият бор е 40 %, смърчът - 22 %, черният бор - 8 %, букът - 17 %, и дъбът 7 на сто.

Приемствеността и взаимното уважение са водещи в нашата дейност

- Инж. Фурлански, кои са актуалните въпроси за Дирекцията и как ги решавате?

- Като най-актуален проблем на територията на РДГ - Смолян, може да се отбележи влошеното здравословно състояние на иглолистните гори вследствие на настъпилите през последните години екстремни природни въздействия - сушата през 2012 и 2013 г., обилният снеговалеж в началото на март

2015 г., последвалите през 2016 и 2017 г. нашествия от корояди върху значителни площи и скорошните (от 18 януари т.г.) поражения от урагания вятър. Най-засегнати са горските територии в обхвата на Държавните горски стопанства в Златоград, Славейно, Смолян и Смилян. Обемът на повредената инвентаризирана дървесина за 2017 и до 16 февруари 2018 г. е огромен - 768 534 м³ стояща маса.

Непосредствено след бедствието през 2015 г. Регионалният консултативен съвет по опазване на горите, дивеча и рибата за област Смолян след предложение от РДГ - Смолян, взе решение „да се предприемат незабавни действия от страна на всички собственици на горски територии за своевременно усвояване на количеството паднала и пречупена дървесина преди нейното изсъхване. Целта е както намаляване на опасността от възникване и развитие на горски пожари, болести и вредители, така и осигуряване на нормално функциониране на инфраструктурата и предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората“. В тази връзка РДГ - Смолян, предприе мащабна разяснителна и информационна дейност, като обръщения до всички собственици на гори за предприемане на спешни мерки, публикуване на инструкции на интернет страници и в местни ежедневници. Не можехме да си позволим да чакаме гражданите сами да се информират един друг или да търсят кое и как да стане. Информирахме, разяснявахме, помагахме, убеждавахме, защото става дума за гората като национално и регионално богатство, независимо от нейната собственост. Вече четвърта поредна година най-засегнатите горски стопанства са приоритет добиват повредена дървесина, с изключение на отделни сечища за добив на широколистни дърва за огрев с цел задоволяване на нуждите на местното население. Лесовъдите на частна практика активно подпомагат собствениците на гори да предприемат необходимите действия за усвояване на повредената дървесина и предотвратяване на опасността от възникване на каламитети.

- Бяха ли предприети действия за облекчаване на процедурите за ползването и ускоряване на дърводобива?

- Бедствието и последвалите съхнения в горите, както и лавинообразното нарастване на постъпващите план-извлечения за провеждане на санитарни и принудителни сечи ни убедиха, че е необходима бърза и компетентна реакция. Трябва да отбележа, че в това отношение имаме пълно взаимодействие, разбирателство и подпомагане от страна на РИОСВ - Смолян, и Южноцентралното държавно предприятие.

След промяна в нормативната уредба се въведоха предписания

вместо план-извлечения, съгласуването на които става практически веднага и позволява започването на бързи и оперативни действия в засегнатите територии. И все повече собственици и ползватели се възползват от тази възможност. Вярно, при предписанието има зададен краен срок, докато при план-извлеченията на база горскостопанска програма срокът съвпада със срока на действие на програмата. Но гората вече я няма и колкото по-бързо се заработи и приключи с усвояването на увредената дървесина, толкова по-сигурно ще се ограничи разпространението на вредителите. За 2016 г. например предписанията за провеждане на санитарни и принудителни сечи са 31, за 2017 - 96, а от началото на 2018 г. до 20 февруари те са 58.

- Къде се работи най-бързо - в държавните или недържавните гори?

- Най-големи са щетите в горите, стопанисвани от ЮЦДП. Разбира се, там е и най-големият добив. Ако се направи съпоставяне между инвентаризирания обем повредена дървесина с възложения за добив и отчета на усвоената, ще се види, че в частните гори процентът е над 80, докато в общинските е около 57 на сто. Това се дължи и на действията на лесовъдите на частна практика, които активно търсят собствениците и им съдействат за ограничаване на повредите в техните гори.

- Как организирате работата на Дирекцията по контрола на дейностите в горите?

- Проверката по документи и на терен на посочените план-извлечения, предписания и горскостопански програми се извършва от шестима експерти, като в тази дейност се включват и трима главни горски инспектори с висше лесовъдско образование. Отделно от тази дейност всички служители с висше лесовъдско образование, включително директор и зам.-директор, се включват в ежеседмични проверки на сечища и обекти по чл. 206 от Закона за горите, обработват жалби, молби, изготвят справки, изисквани от ИАГ, участват в комисии за промяна на предназначението на горски територии, технически съвети за приемане на задания за изработване на горскостопански планове за горски територии - частна и общинска собственост, както и в разглеждане и приемане на изготвените горскостопански планове за частни и общински горски територии, упражняват контрол по извършената инвентаризация на горски територии и много други текущи задачи.

Искам да подчертая, че когато през 2011 г. поех управлението на РДГ, наследих много добра практика по отношение на дисциплината на ползването. И до днес приоритет са проверките в сечищата, защото нашето общо убеждение е, че там не трябва да се допускат нарушения. Практика за нас е да определяме препоръчителен брой проверки на горски инспектор в сечища. За 2016 г. те бяха 85, за 2017 г. - 103. Запазихме със стопанствата и Предприятието охранителните участъци, както са били преди разделението през 2011 г., както и съществуващите практики като съвместни съвещания, инструктажи по лесозащита. В тях сега включваме и лицензираните лесовъди на частна практика. Убедени сме, че горите не могат и не трябва да бъдат разделени по отношение на професионалното им стопанисване и имаме подкрепата на лесовъдите от региона за това.

- Имайки предвид изпитанието, на което природата подложи горите в Смолянския край, оптимист ли сте за бъдещето им?

- Най-важната задача, която предстои, е възстановяването на освободените площи след проведените санитарни и принудителни сечи. Инвентаризацията на освободените площи тепърва започва, поради което не можем да се ангажираме с точни данни, но наблюденията от ежедневните проверки, които извършваме в област Смолян, сочат, че приблизително 80 % от засегнатите площи вече са

възобновени по естествен начин. Наблюдава се смесено възобновяване от различни иглолистни и широколистни видове, характерни за района. Настроени сме позитивно и оптимистично, че с ми-

нимална лесовъдска намеса природата ще възстанови засегнатите от повреди площи и ще успеем да предадем на нашите деца устойчиви гори в добро общо състояние.

Инж. Сашка ИВАНОВА - заместник-директор на РДГ - Смолян

Обединява ни отговорността към гората на Родоп

Взаимодействието на Регионалната дирекция по горите в Смолян със собствениците на гори, независимо дали те са държавни, общински или частни, с областните и регионалните служби и учреждения и неправителствени сдружения и организации, е много добро. Нямаме непреодолими проблеми, било то от обективен или субективен характер.

Подпомагаме собствениците на всякакъв вид гори чрез

указания, напътствия, включително и конкретно разглеждане на техните проблеми. В много кратки срокове разглеждаме преписките, които са постъпили при нас. Взаимодействието с РИОСВ е възможно най-професионално. Още преди години с директора на РИОСВ са съгласувани съвместните ни отговорности.

Тази година, непосредствено след повредите от урагана през януари, събрахме лесовъдите на частна практика, за да разясним актуалните казуси и да ги подтикнем да ползват облекчения с предписания режим за ползване. След този ветровал тяхната активност е много по-голяма. Собствениците на гори също по-бързо и адекватно реагират. При предишните екстремни явления в горите - от 2015 г., темповете се забавяха, общественото мнение притисна и нас, и Предприятието и в един момент имаше дори оправдание с частните гори, че собствениците не инвентаризират повредените и сѫхнещите гори, не предприемат действия. Тогава лесовъдите на частна практика проявиха инициативност, свързваха

се със собствениците, организираха ползването. От наша страна получиха необходимото съдействие, разбира се, и изискуемия контрол.

Мога да отбележа, че работим колегиално с лесовъдите на частна практика, като единични са случаите на отнети лицензи. За нас не е оправдано те да допускат умишлено нарушения, след като реално имат достатъчно работа и като обем, и като възможности за реализация и инициатива. Когато работим с хора, които са компетентни, отговорни и дисциплинирани, тогава не ни се налага да се занимаваме с допълнителни дейности - да ги търсим, да им съставяме актове.

Когато имаме констатирано нарушение в землището на дадено населено място или в обект на горска кооперация, всичко се проверява на място. Наясно сме, че ако някъде веднџ се е „пропуснало“, то не е случайно или единичен случай. Държим на авторитета на Дирекцията и се стремим да го поддържаме на високо ниво. Собствениците на обектите за складиране, преработка и търговия с дървесина и недървесни горски продукти също изпълняват всички законови изисквания. Някои роптаят, но слагат камери, водят си електронните дневници. Системният администратор на РДГ винаги им оказва съдействие. Ако затваряме някой обект, то е за 3-4 дена, докато се изпълнят предписанията.

На територията на областта са обособени 7 временни горски контролни пункта. Графиците се утвърждават от директора на РДГ и на ЮЦДП. Извършваме проверки с оперативни планове с предприятието и с оперативни планове с полицията, както и с представители на Държавната автомобилна инспекция.

И със службите за противопожарна охрана взаимодействията ни са много добри. Ползотворна бе работата ни по убеждаване на собствениците, особено на горски кооперации, за изготвянето на оперативни планове за защита на горските територии от пожари. Вече всички са убедени в тяхната полза, а ако се появи пожар, тогава всички сме там, без разлика от принадлежност. Ако Регионалната дирекция не оказва пряка помощ на всички субекти на горските територии, няма как да се получи доброто взаимодействие и постигане на общата цел - грижа за гората на Родоп планина.

Как се работи всеотдайно

Горският инспектор Минчо Маков постъпва в РДГ - Смолян, през 2004 година. Работата го среща за първи път с Анастас Парев през 2011 г. в ДГС - Чепеларе. Набрали опит, двамата сега са едни от най-добрите горски инспектори в Регионалната дирекция.

През 2017 г. Дирекцията има най-много извършени проверки на сечища от един горски инспектор за цялата страна - 103. Откроява се и тенденцията този неголям брой служителите на РДГ да разкриват и съставят повече актове, отколкото служителите на другите участници в контролната дейност. Ние видяхме в тяхно лице отличен пример как се работи всеотдайно. Искане се отговорност и сърце.

Това е колкото емоционална, толкова и професионална оценка, отразена в статистиката за дейността по контрола и опазването на горските територии, в която са заети 14 горски инспектори.

През м.г. общият брой на възникналите горски пожари на територията на РДГ - Смолян, е 17, което се доближава до средния брой на пожарите през последните години (20). В същото време засегнатата горска площ за един горски пожар е по-малка (0.54 ха) в срав-

Горските инспектори Анастас Парев и Минчо Маков

нение със средната за десетилетието. Това е много важен показател за нивото на организация на откриване и потушаване на горските пожари в Смолянска област, което се дължи на изграждано добро взаимодействие с РД „Пожарна безопасност и защита на населението“. 2017-та бе шеста поредна година, в която РДГ - Смолян, и РД „ПБЗН“ подпомогнаха изготвянето и утвърждаването на оперативни планове за опазване на горските територии от пожари и за общини - собственици на горски територии, горски сдружения и частни горовладелци. Съвместни бяха и проверките за изпълнението на тези планове, завършващи обикновено с разпореждания за отстраняване на пропуските. За 2018 г. в приоритетните задачи на РДГ - Смолян, заложи в Регионалната програма по опазване на горите от пожари, главна точка са действията за превенция на пожарите. През м.г. не са съставяни актове за установяване на административни нарушения (АУАН) за неизпълнение на противопожарни мероприятия.

За миналата година общият брой на извършените проверки на територията на Смолянска област е 16 254. Служители на РДГ - Смолян, са направили проверки на 1772 МПС, 1650 в обекти, в които постъпва, преработва се или се експедира дървесина, цехове, 1816

сечища, 1033 ловци, 84 риболовци и 329 физически лица. Констатиран са общо 70 нарушения по Закона за горите и са съставени 46 АУАН, издадени са 57 наказателни постановления. Задържани са (по констативни протоколи и АУАН) 36.39 м³ дървесина, 26.82 м³ обла строителна дървесина, 19.15 пр. м³ дърва и моторен трион. Основен приоритет в контролната дейност на инспекторите са обектите за добив на дървесина. - С цел предотвратяване на нарушенията преди да се стигне до констатацията им, се стремим по-голямата част от проверките ни да са в сечищата - споделят опита си Минчо Маков и Анастас Парев. Налице е добра дисциплина на ползване и няма съществени нарушения. Ръководството е обезпечило екипите с оборудвани автомобили, GPS устройства, таблети и униформено теренно облекло.

Немалкият опит, всеотдайността към работата, която вършат, спомага на горските инспектори от Смолян да виждат и редица проблеми, но те имат и предложения за тяхното решаване, включително за оптимизиране на цялата система за опазване и контрол и осигуряване на адекватно възнаграждение на горските инспектори, напълно подкрепяни от ръководството на Регионалната дирекция.

ЮЦДП - Смолян, в цифри и факти

Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, е регистрирано на 29 юни 2011 г., като първоначалният брой териториални поделения е 43. Понастоящем те са 35 - 28 държавни горски стопанства и 7 държавни ловни стопанства.

Предприятието стопанисва държавни горски територии в четири области - Смолянска, Пловдивска, Пазарджишка и Кърджалийска. Общата площ е 861 888 ха, като държавните горски територии заемат 718 428 ха, или 83.3 на сто. Надморската височина е между 100 м - по поречието на Марица, и 2198 м - връх Голям Перелик. Този широк диапазон съдържа богато разнообразие на различни типове месторастения, подходящи за съществуването на множество растителни и животински видове.

435 149 ха (60.6 %) от държавните горски територии попадат в режима на стопанисване по „Натура 2000“. Участието на основните дървесни видове е: бял бор - 31 %, смърч - 15 %, черен бор - 9 %, дъб - 18 %, бук - 15 %.

Общият запас на горските територии - собственост на държавата, които ЮЦДП стопанисва, е 136 570 861 м³, а средногодишният прираст възлиза на 2 362 515 куб. метра. Средната възраст на горите е 64 години. ГСП/ЛУП на териториалните поделения предвиждат средногодишното ползване в размер на 1 091 024 м³, което е 46 % от годишния прираст.

Годишното залесяване е на площ 155 хектара. Посадъчният материал се произвежда в 35 горски разсадника, като 7 от тях са с национално значение.

**ЮЖНОЦЕНТРАЛНО
ДЪРЖАВНО
ПРЕДПРИЯТИЕ
гр. Смолян**

Работим с отговорност, доверие и откритост

- Инж. Арабаджиев, тази година горската структура „Държавно предприятие“ е навършила своите първи седем години, които, както знаем, са най-важни. Вече можем да направим обща равностметка за този период за всички предприятия, но днес сме при Вас и очакваме Вашата преценка за постигнатото до момента.

- Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, е едно от шестте държавни предприятия, създадени със Закона за горите от 2011 година. Основната цел, поставена пред Предприятието, е стопанисване и извършване на всички лесовъдски дейности в държавните гори на територията на четири административни области, което само по себе си е голяма отговорност. От началото на своето създаване Предприятието измина нелек път по организиране и подобряване на дейността си.

През седемте години от съществуването си ЮЦДП - Смолян, първо се научи, а после и затвърди в практиката си отговорно изпълнение на планираните мероприятия и поддържане на стабилното финансово състояние. Можем да бъдем доволни от изминалата 2017 г., защото изпълнението на планираните дейности е много добро. Всяка година предприятието инвестира в закупуване на техника. Така през 2016 г. бяха закупени 10 багера-товарачи, 2 булдозера за ремонт и поддръжка на горските пътища на територията на ЮЦДП - Смолян. Изборът на тези машини ни бе подсказан от самата работа на терена, когато установихме например, че багерната техника е много по-универсална за различни дейности. През 2017 г. закупихме и 17 самосвала, отново за поддръжка и ремонт на горските пътища. До края на тази година предстои закупуването на още специализирана техника. Оказа се, че поддържането на горската пътна мрежа със собствена техника е много по-рентабилно, като организацията е по-добра, цената на извършената работа е по-ниска, а директорите на поделенията могат по-бързо да реагират при възникнала необходимост. По инвестиционната ни програма имаме готови проекти и разрешения за изграждането на 5 горски пътя. Строежът им ще започне през тази година.

През 2018 г. предвиждаме да доставим 15 системи за гасене на горски пожари, които ще бъдат монтирани на високопроходими автомобили, с цел бърза реакция за потушаване на възникнали в горските територии пожари. Всяка година добавяме по няколко броя високопроходими автомобили, предназначени за дейностите по опазване и защита на горите и дивеча, с което считаме, че автопаркът на предприятието също е на добро ниво.

Инвестираме постоянно в строителство и ремонти на сградния фонд на Предприятието и териториалните му поделения, с което се създават по-добри условия за работа на служителите. През 2017 г. са извършени ремонти на сградите в Държавните горски стопанства в Пещера, Хисар и Клисурса. През 2018 г. предвиждаме ремонти в ДГС - Смилян, и ДГС - Момчилград.

- На какво ни учи огромното по мащаби и последствия природно бедствие, което стана преди 3 години на територията на редица териториални поделения на ЮЦДП - Смолян?

- Това екстремно природно явление е значително като обхват на територии и засегнати горски насаждения - над 2 млн. м³ дървесина бяха повалени и пречупени в резултат на падналия в началото на март 2015 г. обилен мокър сняг. И ако такова изпитание учи, то урокът е, че трябва да сме мобилизирани, организирани и в пълно взаимодействие с всички, участващи в овладяването му. ЮЦДП трябваше да създаде много добра организация по незабавното събиране на повалената дървесина. Бяха използвани всички възможности на действащата нормативна уредба в Република България, включително и участие на местното население. Предложени и приети бяха редица промени в нормативната уредба с цел облекчаване и ускоряване на административния ред. С решение на Управителния съвет

на Предприятието през 2015 г. цената на иглолистните дърва от пострада-ла дървесина за физически лица бе намалена на един лев за кубичен метър. Беше извършена огромна работа от експертния и изпълнителския състав на Предприятието и неговите териториални поделения. Пълно взаимодействие в този процес намерихме в лицето на колегията от Регионалните дирекции по горите в Смолян, Кърджали и Пазарджик. Намирам, че колегиалността и разбирателството в такива тежки изпитания за лесовъдите е от основно значение. Практика са оперативните ни срещи с ръководството на РДГ - Смолян.

- Последствията от такова мащабно природно бедствие, знаем, е влошаване на здравословното състояние на горите. В какви направления продължавате да работите?

- Като сериозен проблем в последната година се очертава увеличеният брой засегнати от вредители и фитопатогени горски насаждения. В тази връзка може да отбележим създадената добра комуникация и организация на работа между Предприятието и Лесозащитната станция - Пловдив, и Регионалните дирекции на горите в четирите административни области. Със съдействието на ЛЗС - Пловдив, през 2017 г. в най-засегнатите стопанства бе изградена мониторингова мрежа от феромонови уловки за проследяване на динамиката на развитие и летеж на вредителите.

С цел осигуряване на необходимия посадъчен материал за своите нужди Южноцентралното държавно предприятие поддържа 35 горски разсадника, в които средногодишно се произвеждат 3.9 млн. фиданки. В последните години получаваме заявки и предоставяме съобразно възможностите ни посадъчен материал и на останалите държавни предприятия, както и на други собственици на горски територии.

Основните дървесни видове, включени в производството, са иглолистните бял и черен бор, обикновен смърч, ела и кедри, а от широколистните - бяла акация, тополи, липи, бук, местни дъбове, явори, ясени. Приоритет се дава на местните видове. С част от общото количество произвеждани семенишни, пикирани и вегетативни фиданки годишно се залесяват и попълват от 2500 до 3300 дка горски култури.

- Успяхте да организирате и да проведете електронните търгове за продажба на добитата дървесина по прогнозни количества.

- От началото на тази година проведохме 20 търга в 10 териториални поделения в четирите области. Общото количество на продадената по този начин дървесина е 15 739 м³, като процентът на увеличаване на началната цена за предложеното количество за различните обекти е между 25 и 51 процента. Планираме през март да се проведат 15 електронни търга с общ обем 11 633 м³, като ще бъдат включени и други териториални поделения на Предприятието. Все още проучваме и анализираме най-ползното от тези търгове.

- Отдавате ли дължимото на повишаване на квалификацията на работещите в системата на ЮЦДП - Смолян?

- Смятаме, че това е едно от най-важните условия за развитие на всеки лесовъд, ръководител и изпълнител. За миналата година бе разработена Програма за обучение, която включи 11 важни теми, като някои от тях са записани за изпълнение и през 2018 година.

- Как накратко бихте обобщили дейността на ЮЦДП - Смолян, ангажирано в запазването на най-голямото ни национално богатство?

- Като отговорност, доверие и откритост във взаимоотношенията ни с всички горски структури, с постоянно полагане на усилия и грижи за повереното ни зелено богатство.

Инж. Елин ЛИЛОВ - заместник-директор на ЮЦДП - Смолян

Действията в засегнатите гори създават практика на взаимоедействие

Началото на 2015 г. бе запомнено с едно от най-тежките природни бедствия в последните години - обилен и тежък сняг, нанесъл значителни повреди върху инфраструктурата - пътища, електропроводи, и в горските насаждения. Сега, три години по-късно, може да си направим равностойка за мащаба на това събитие и последствията от него. Почти всички стопанства

на територията на ЮЦДП, бяха засегнати, но най-сериозни бяха пораженията в районите с по-ниска надморска височина, на изток от Смолян, до границата с Югоизточното държавно предприятие, в обхвата на девет от териториалните поделения - Държавните горски стопанства Смолян, Славейно, Смилян, Златоград, Ардино, Кирково, Крумовград и Момчилград и ДЛС „Женда“ - Кърджали. От останалите стопанства в обхвата на Предприятието по-сериозни количества дървесина, повредена от абиотични фактори, бяха инвентаризирани в ДГС „Алабак“ и ДЛС „Чепино“. Около 30 % от увредените гори се оказаха в недостъпни басейни, до които няма изградена пътна мрежа.

След събития от такъв мащаб - голям обем повалена прясна дървесина, голяма засегната площ, високи летни температури и продължителни периоди на засушаване, санитарното състояние на иглолистните гори се влоши. Увеличиха се нападенията на короядните вредители - върхов корояд (*Ips acuminatus*), шестзъб корояд (*Ips sexdentatus*), както и големият горски градинар (*Tomicus piniperda*). Успоредно с това в долния лесорастителен

пояс (до 750 м н.в.) се увеличи и броят на иглолистните насаждения, засегнати от фитопатогени. Повиши се пожарната опасност в тези райони - на територията на ДГС - Ардино, с много труд и усилие бе овладян горски пожар, засегнал близо 1500 дка гори. Присътпи се към инвентаризация на площите и незабавна работа и в тези насаждения.

Общият обем на инвентаризираната повредена дървесина от абиотични и биотични фактори за Южноцентралното държавно предприятие в периода 01.01.2015 г. - 31.12.2017 г. възлиза на 3 012 780 м³ стояща маса (в т.ч. 167 336 м³ в недостъпни басейни). Към края на 2017 г. са усвоени 2 190 944 м³ стояща маса, което представлява 77 % от достъпната дървесина. За 2018 г. остава да се усвоят 810 299 м³ стояща маса, включително с новите повреди от януари.

В резултат на изведени санитарни и принудителни сечи с интензивност 100 % са освободени площи от 1223 хектара. От тях до края на миналата година 123 ха са залесени, 62 ха са предвидени за залесяване през 2018 г., а в 1038 ха се следи състоянието им и процесите на естествено възобновяване. По данни на ДГС в около 85 % от освободените площи е започнало естествено възобновяване, като най-често се срещат издънков и семенен подраст от дъб и бук, а също и естествен подраст от бял и черен бор. Голяма част от освободените петна са с размер около и под един декар.

Липсата на точни критерии за оценка на качеството на естественото възобновяване бе констатирано като проблем на провежданите през 2017 г. работни срещи. През януари 2018 г. бяха получени указания от ИАГ за пълна инвентаризация на освободените площи, която трябва да приключи до 30 юни 2018 година. Очакваме по-подробна информация за състоянието на площите, оставени за естествено възобновяване. На местата, където е необходимо, ще бъдат планирани съответните лесовъдски мероприятия - залесяване, подпомагане на естественото възобновяване, отглеждане на подраста и други.

Провеждайки действията в горските територии, пострадали от биотични и абиотични фактори, ние създаваме необходимата практика за преодоляване на такива мащабни нарушения.

Инж. Ивайло ИСАЕВ - заместник-директор на ЮЦДП - Смолян

Диалогът на Предприятието с Регионалните дирекции по горите е на много добро ниво

Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, чрез своите 35 териториални поделения, обхваща четири области по смисъла на Закона за административно-териториалното устройство на Република България - Пазарджик, Пловдив, Смолян и Кърджали, и съответно попада в района на дейност на четири ре-

гионални дирекции по горите.

Взаимодействието между четирите регионални дирекции по горите и ЮЦДП е на много добро ниво. Като примери можем да посочим следните добри практики:

- Във връзка с възникналите бедствия в резултат на абиотични и био-

тични фактори своевременно между заинтересованите страни бяха организирани срещи, на които се набелязваха мерки и се взеха конкретни решения, които помогнаха за по-бързото усвояване на пострадалата дървесина.

- Редовно се провеждат работни срещи с регионалните дирекции по горите в присъствието на директори на ДГС и ДЛС, попадащи в района на дейност на съответната дирекция. На тях се обсъждат проблеми, срещани в ежедневната работа на служителите в териториалните подразделения на Предприятието, с цел подобряване на дейностите по стопанисване и опазване на горските територии - държавна собственост.

- През 2016 г. са утвърдени и се изпълняват планове за взаимодействие между Областните дирекции на МВР в Смолян и Кърджали, Регионалните дирекции по горите в Смолян и Кърджали и Южноцентралното държавно предприятие. Тези планове засягат извършването на проверки по опазването, ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси, както и цялостната дейност на лицата, работещи в тази област.

- От директорите на ЮЦДП - Смолян, и РДГ - Пазарджик, са одобрени и се изпълняват мерки за съвместни действия за превенция на нарушения в горските територии.

- Съвместно със служители на регионалните дирекции по горите се провеждат периодични обучения на служители на териториалните подразделения на ЮЦДП, пряко ангажирани с опазването на горските територии за предприемане на компетентни действия при конста-

тиране на нарушения и съответно правилно съставяне на констативни протоколи, актове за установяване на административни нарушения и други документи. Всичко това оказва положителен ефект и допринася за подобряване на работата ни по отношение на контрола, опазването и ползването в горските територии - държавна собственост.

На организирани ежегодни съвещания по стопанисване на горските територии като участници се канят представители на четирите регионални дирекции по горите, Лесозащитната и Семеконтролната станция в Пловдив и частнопрактикуващи лесовъди. По време на съвещанията се обсъждат специфични въпроси за всеки регион, свързани с правилното прилагане на лесовъдските практики.

Инж. Екатерина ГАДЖЕВА - директор на РИОСВ - Смолян:

Отворени сме взаимно към добрите резултати

Регионалната инспекция по околната среда и водите - Смолян, е териториално, а не регионално подразделение на МОСВ с обхват 4203 км², което представлява 3.8 % от площта на страната. Обхваща цялата област Смолян, община Лъки от Пловдивска, Сатовча от Благоевградска и Ардино от Кърджалийска област. Броят на населените места е 321. Освен с Регионалната дирекция и ЮЦДП в Смолян работим и с още две РДГ - в Кърджали и Благоевград, и с ЮЗДП.

Осъществяваме правомощия по специализираното екологично законодателство. Контролът е по компоненти и фактори на околната среда, както и превантивен с решенията и преценките по процедурите по ОВОС и екологична оценка и оценка за съвместимост. Дейността ни е по-всеобхватна, включваща води, въздух, почви, шум, наземни недра. Работим по няколко закона и за наша радост в много голяма част от специалните закони имаме партньори в другите институции. Работата ни с тези институции е много добра, а с колегите от горските стопанства, ЮЦДП и РДГ - Смолян - отлична. Може би, защото и аз съм възпитаник на Лесотехническия университет и защото голям процент от територията ни

е заета от горскодървесна растителност. Вече често говорим за болести, за повреди от корояд, ето сега и за ветролома, който стана през януари. Наясно сме, че едно формализиране на процедурите би довело до доста по-сериозни щети и забавяне на дейността на колегите. В тази връзка и по този начин разбираме нашата работа - да сме бързи и навремени.

Например съгласувателният режим за план-извлеченията, който се въведе от Закона за биологичното разнообразие и изискванията по „Натура 2000“, или за инвестиционно намерение, подлежи на съгласуване. Съгласуваме максимално бързо принудителните или санитарните сечи, в рамките до 3 дена, макар че законово установеният срок е един месец. Когато това е за редовна сеч, може да се дават препоръки за опазване на отделни гнезда и пространства или дори да се смени видът на сечта, но лесовъдите все пак са тези, които знаят точно какво да се прави. Като горска площ имаме строги резервати, поддържани резервати, голяма част от територията е в „Натура 2000“. Това първоначално създаде притеснение в членовете на кооперациите, в колегите от горските стопанства. Вследствие на взаимната ни работа това напрежение се тушира и не се наложи те да се чувстват ошетени, даже напротив - разбраха възможностите и перспективите на това да живеят и работят в територии, които са част от Европейската екологична мрежа.

Смятам, че за да сме отговорни към красивата ни природата, трябва да сме отворени взаимно един към друг. Плюс са доверието и откритостта, които винаги водят до резултат при съвместни проверки с РДГ и ЮЦДП, при обучения и, ако се налага, при наказателна дейност. За да можем, като изготвяме определено становище, да не го даваме от формална позиция на научено от преди години, а реално да сме стъпили на терен, да виждаме и да сме чули и другите мнения.

Нашата работа е в полза на гората

Когато едно дело има история, ние не можем да я пропуснем, преди да продължим напред. Това е и случаят със Сдружението с нестопанска цел „Частен лесовъд“ в Смолян. Идеята за създаването му е предложена от двама лесовъди, които тогава вече няколко години упражняват частна лесовъдска практика - инж. Стефан Беров и инж. Руси Иванов, и е осъществена на 17 май 2004 г., когато се провежда Учредително събрание, на което присъстват 19 съмишленици - лесовъди с висше и средно техническо образование, работещи във фирми за дърводобив и дървопреработване, кооперации, лицензирани лесовъди на частна практика. Събранието приема своя устав и избира Управителния съвет с председател инж. Беров, зам.-председател инж. Иванов и член инж. Георги Стойков. СНЦ „Частен лесовъд“ е регистрирано в Смолянския окръжен съд на 11 ноември 2006 година. Целта му е да бъде живата връзка и помощ за прождащата частна практика на лесовъди и собственици на гори. За новото начало можем да говорим от средата на 2016 г., когато за председател на сдружението е избран инж. Анастас Кайков. Ето какво споделя той за работата на сдружението:

„В СНЦ „Частен лесовъд“ днес членуват 52 души на частна лесовъдска практика, които подпомагат собствениците на гори на територията на Смолянската област, извършват лесовъдски услуги, осъществяват и други горскостопански дейности. Естествено, в последните няколко години сме съпричастни и към „страданието“ на родопската гора, засегната в огромни размери от снеголома и снеговала от 2015 г., и активно се включваме в инвентаризацията на засегнатите от абиотични и биотични фактори площи. Това е важно за своевременното усвояване на повредената дървесина в частните и общинските гори, за да не се превръщат те в огнища на разпространение на корояди и сѣхнене. Благодарение на инициативността на лесовъдите от сдружението, собствениците биват свое-

временно информирани за състоянието на горските им имоти, ако има установени короядни петна. Желанието на сдружението е да може и в другите заинтересовани институции в извънредните ситуации като тази да се облекчават всички нормативни процедури и по-бързо да се стига до усвояването на засегнатата дървесина.“

В сдружението отчитат редица проблеми, и то от чисто практически опит, свързани с нормативната уредба и влиянието ѝ върху частния горски сектор. Затова една от главните каузи на СНЦ „Частен лесовъд“ е да участва с конкретни предложения към централното горско управление за промени в нормативните документи, като предложенията се обсъждат и изработват на събранията на членовете. Като постоянно задълбочаващ се проблем сдружението намира ниската квалификация на работната ръка в дърводобива. Инж. Кайков се опасява, че това вече влияе твърде негативно върху цялостната работа на лесовъда, който е призван да създава гората днес и да я опазва за утре, независимо от това в кой сектор работи - държавния или частния. Защото гората на България е една.

Старата гора я няма, новата ще я бъде

На 18 януари вятър с пориви над 100 км/ч. буквално удря гората южно над Смолян, по билото на м. Амзово, и за минути поваля вековни исполини, почти заличава семенна база, преплита пътя със стотици стъбла. Смолянчани, безсилни, наблюдават как след всеки порив зеленият перчем на билото все повече и повече оредява, докато не остане тук-там по някое дърво (сн. 1).

③

⑤

В справката на ДГС - Смолян, за щетите безпристрастните цифри сочат: „Засегнатата площ в държавните горски територии е 276 ха, количествата инвентаризирана дървесина към 20.02.2018 г. е 62 902 м³ стояща маса, включената в план-извлечения дървесина е 61 838 м³, на проведената процедура на 07.02.2018 г. са отдадени 46 647 м³ на 21 фирми изпълнители, реализираните количества към 20.02.2018 г. са 1561.38 м³ лежаща маса“.

Тръгвайки по пътя нагоре, по десетките изрязани и стърчащи по края стволове виждаме, че буквално всеки метър е разчистван. В също-

то време почти всички стъбла от местата нагоре и надолу, докъдето стигат въжетата на тракторните лебедки, са изтеглени, подредени и се експедират. След един от завоите се спираме да заснемем служителите от стопанството - горските стражари Пенка Цекова и Георги Симидачиев и технолога на обекта в м. Амзово, където са инвентаризирани 32 000 м³ повалена дървесина, Радослав Кордов (сн. 2) в момент на товарене на камион на фирма „Форестбул“ ЕОД. Фирмата, с управител Бойко Узунски, е отдавна в дърводобива и е доказала, че на нея може да се разчита. Нещо повече, наскоро е закупила и мобилна въжена линия (сн. 3). Тя е с много висока производителност - още през първия ден, когато работниците се обучават за работа със съоръжението, са добити 40 м³ дървесина, а при по-нататъшна работа може да се достигне и до 200 м³ на ден.

Директорът на ДГС - Смолян, инж. Станко Делиянчев (сн. 4) бе лаконичен: „Падналата дървесина е повече от два годишни лесосечни фонда. Трябва бързо да се усвои, за да не се допусне каламитет на вредители. Правим необходимото, имаме и разбирането и подкрепата от всички, но предстои много работа и ние като професионалисти трябва да я свършим.“

Малко преди да се върнем в Смолян виждаме и подредена дървесина край цехове за преработване (сн. 5), което потвърждава колко бързо се работи във ветровалните площи.

Старата гора я няма, но „заявка“ за младата дава обилен и добре развиващ се подраст. И ще я бъде гората, обичана от всички смолянчани.

За размера на бедствието можахме да получим представа и от снимките на инж. Румен Евтимов, направени буквално след урагана (сн. 6 и 7).

④

⑥

⑦

През последните дни на февруари, непосредствено след нашето посещение, Смолянският регион бе засипан от обилен сняг, който зимата сякаш е събирала един дълъг сезон. Подобно бедствието от началото на март 2015 г. и януарската буря от тази година, родопската гора се огъна. И сякаш всичко започва отначало. Но не съвсем, защото родопчаните са хора, които не се огъват. Израснали са с гората, с нейната закрила, с майчината ѝ ласка. Сега са с нейната болка. Като добри синове и дъщери лесовъдите ще направят всичко, за да лекуват раните ѝ. Въпреки бедствените промени на климата, вечна и неразрушима ще остане връзката между планината, гората и хората.

Екип на сп. „Гора“ Борис ГОСПОДИНОВ,
Светлана БЪНЗАРОВА, Желя Стоилова
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Повишен интерес на изложението в Залцбург

В авторитетното Ловно изложение в Залцбург, Австрия, проведено от 22 до 25 февруари, България отново бе сред традиционните участници. Тази година с модерна визия и дизайн българският щанд, разположен на 50 м², представи богата национална сбирка от трофейни експонати от едър дивеч, добити от държавните предприятия - сръндак, муфлон, елен лопатар, благороден елен, дива свиня и глухар, които привличат почитателите на лова и природата.

Проявата се организира от Министерство на земеделието, храните и горите и Юго-западното държавно предприятие. Участие в откриването на Ловното изложение взеха зам.-министърът на земеделието, храните и горите Атанас Добрев, членове на Комисията по земеделието и храните на Народното събрание, директорът на дирекция „Търговски дружества и държавни предприятия“ в МЗХГ инж. Борислав Симеонов, изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Григор Гогов. Представители на ръководния състав на държавните предприятия и ловните стопанства от цялата страна и на дирекцията „Ловно стопанство“ на ИАГ взеха участие в презентации за популяризиране на България като ловна дестинация.

„В контекста на българското председателство на Съвета на Европейския съюз уча-

Инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, Атанас Добрев - зам.-министър на земеделието, храните и горите, и инж. Мирослав Джупаров - директор на дирекция „Ловно стопанство“ в ИАГ, пред българския щанд

стието ни е много важно, защото на Ловното изложение присъстват над 50 000 посетители и още от първия ден интересът

към българския щанд е много голям, като регистрираме 3 пъти повече заявки на ловни туристи спрямо предходната година“, каза зам.-министър Добрев. На българския щанд освен възможностите за лов на различни видове дивеч с много високи трофейни качества се акцентира и върху културно-историческото наследство, златните съкровища и богатите традиции на народа ни, посочи зам.-министърът.

Инж. Дамян Дамянов - директор на Юго-западното държавно предприятие сподели, че ловният туризъм у нас, който е с над 35-годишна традиция, успешно се вписва в съвременните изисквания за този вид туризъм. „След кратък спад през последните години интересът към него отново бележи подем, защото държавните предприятия инвестират усилено в ловностопанска дейност. С уникалната българска природа, добрите ловни бази, качествен персонал по отношение на умения, подготовка и професионализъм държим едно от сериозните места в Европа като ловна дестинация“, посочи инж. Дамянов.

Изключителен интерес към възможностите за лов на вълк, благороден елен, дива свиня, дива коза и глухар у нас отчетоха ловните експерти. Още по време на изложението бяха получени 51 заявки за лов в България.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Информация

Ще бъде изготвен петгодишен план за залесяване

На 6 март в ДЛС „Тракия“ - с. Стряма, се състоя работна среща на министъра на земеделието, храните и горите Румен Порожанов, заместник-министъра Атанас Добрев и изпълнителния директор на ИАГ инж. Григор Гогов с директорите на шестте държавни горски предприятия.

Бе отчетено, че държавните предприятия работят успешно по усвояването на увредената от корояди и съхнене дървесина в районите, засегнати от природни бедствия. Повредите от съхнене, пожари и други фактори на над 39 000 ха, от които сил-

но засегнатите са 10 000 ха, изискват спешни мерки по възстановяване на горите и освободените площи, в които няма естествено възобновяване, трябва да се залесят.

Министър Порожанов се спря на изготвяния от МЗХГ петгодишен план за залесяване в засегнатите площи, в който ще бъдат заложени всички необходими лесокulturни мероприятия - от семейсьбиране и производство на фиданки до залесяване и подпомагане на естественото възобновяване. Ще бъдат потърсени подходящи за

залесяване площи и от държавния поземлен фонд, върху които е наложително да се извърши залесяване.

Заместник-министър Добрев сподели, че след инвентаризация на освободените от увредената дървесина площи, която ще приключи в края на пролетта, ще стане ясно къде ще се залесява. Инструкции за възстановяване на горската растителност в тези площи ще бъдат изготвени от държавните предприятия и Института за гората. Очакванията са тази година да бъдат залесени близо 1800 хектара. **Т**

Новини от регионалните дирекции по горите

РДГ - Бургас: Задържани са 7 ловни трофея

При извършената съвместна проверка от служители на Регионалната дирекция по горите, ДГС - Ново Паничарево, и Районното управление на МВР - Созопол, в частен дом в с. Индже войвода, община Созопол, са открити без документи, доказващи законния им произход, 3 трофея от благороден елен и 4 тро-

фея от сръндак. Трофеите са задържани и отнети в полза на държавата.

На лицето, в чийто дом са открити, са съставени 7 акта за нарушение на Закона за лова и опазване на дивеча.

Дирекция „ИОВО“ на ИАГ

Контрол, опазване и защита от пожари на горските територии през 2017 година

**Инж. Димитър БАТАЛОВ - директор
на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ**

Площ на горските територии и численост на служителите по контрол и опазване

Към 01.01.2018 г. Изпълнителната агенция по горите контролира дейностите в горски територии на площ 4.2 млн. хектара.

През 2017 г. от всички служители на регионалните дирекции по горите (РДГ) и държавните предприятия (ДП) по чл. 163 от Закона за горите (ЗГ) са извършени 439 001 проверки на превозни средства, лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси, което е със 16 617 повече от 2016 година. Проверени са 19 581 обекта по чл. 206 от ЗГ, 80 593 обекта за добив на гървесина, 122 901 превозни средства, 148 587 ловци, 17 492 риболовци и 49 847 други лица.

Прекият контрол в страната се извършва от 407 горски инспектори в РДГ.

Дейностите по опазване на горските територии (ГТ) по видове собственост се упражняват от:

- 2439 служители за ГТ - държавна собственост
- 347 служители за ГТ - общинска собственост
- 52 служители за ГТ - частна собственост.

През 2017 г. по Кодекса на труда са наложени дисциплинарни наказания на 20 горски инспектори от РДГ, от които един е уволнен, четирима са с „предупреждение за уволнение“ и петнадесет са със „забележка“. Дисциплинарни наказания са наложени и на 331 служители от държавните предприятия и техните териториални поделения, както и на 12 служители от общински структури.

Констатирани нарушения

През 2017 г. са констатирани общо 19 995 нарушения на горското законодателство. Съставени са 14 732 акта за установяване на административни нарушения (АУАН), които са с 2132 по-малко от 2016 година. За 2986 нарушения не са открити извършителите, а 2314 нарушения, установени с констативни протоколи, са с известни нарушители.

В горски територии - държавна собственост, с актове и констативни протоколи са установени общо 8479 нарушения, в общинска собственост - 508, в частна собственост - 5305 нарушения.

От общо 14 732 акта 4651 са съставени от служители в РДГ, 8977 - от служители в ДГС/ДАС, 907 - от служители на общините, 107 - от лица на частна лесовъдска практика, 89 - от служители на Министерството на вътрешните работи, и 1 - от представител на Ловно-рибарския съюз. По 126 прокурорски пре-

писки са издадени наказателни постановления на основание чл. 36, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания.

В информационната система „Елица“ са регистрирани 14 292 преписки - с 440 по-малко от общия брой. Причината е, че някои от общините не водят актовете преписки с този софтуер. От 1 януари 2018 г. е въведен нов софтуер, собственост на ИАГ, чрез който ще се водят всички преписки за нарушения на горското законодателство.

По Закона за горите са съставени 13 637 акта, по Закона за лова и опазване на дивеча - 249, по Закона за рибарството и аквакултурите - 90, по Закона за лечебните растения - 7, и 309 акта са съставени по други закони.

Служителите на РДГ са съставили 120 акта за нарушения, извършени от служители на ДГС/ДАС, 231 акта на лесовъди, практикуващи частна лесовъдска практика, и 28 акта на лица, имащи отношение към дейностите по стопанисване и опазване на горски територии - общинска собственост. Наложени са 44 принудителни административни мерки по чл. 253 от Закона за горите. През 2017 г. най-много установени с актове нарушения са констатирани в Регионалните дирекции по горите - Ловеч - 2484, Берковица - 1497, Русе - 1353, Варна - 1270, и Бургас - 1248 акта.

Движение на актовете преписки и събираемост на наложените глоби и санкции

Издадени са 11 217 наказателни постановления, 412 преписки са отменени от директорите на регионалните дирекции по горите. В Прокуратурата са изпратени 2985 преписки, от тях 758 са без решение, 1989 са върнати за административно производство, а по 238 са образувани наказателни производства.

Обжалвани са 480 преписки, от които 56 са видоизменени, 88 са отменени и 26 потвърдени. Издадени са 81 присъди, с 50 повече от 2016 година. Общо 7820 наказателни постановления са влезли в сила. Наложените с наказателни постановления (НП) парични санкции и глоби възлизат общо на 1 794 883 лв., като по влезлите в сила НП сумата е 1 160 293 лева. Събрани са 165 786 лв. от влезлите в сила НП, което представлява 14 % събираемост.

Задържани вещи - предмет на нарушенията и послужили за извършване на нарушенията

През 2017 г. общо с актове и констативни протоколи е установена незаконно отсечена дървесина в раз-

мер на 28 899 пл. куб. метра.

С актове и констативни протоколи са задържани следните вещи:

- обла гървесина - 1125 м³ с констативни протоколи и актове/812 м³ само с актове
- гърва за огрев - 11 717/11 006 пр. м³
- фасонирана гървесина - 83 м³/70 м³
- недървесни горски продукти - 2 444/1183 кг
- моторни превозни средства - 547/182
- коне - 133/0
- каруци - 889/590
- моторни триони - 488/265
- оръжие - 33/8
- дивечово месо и риба - 109/58 кг
- други - 3264/307 броя.

Приходите от продажби на задържани вещи през 2017 г. възлизат общо на 153 174 лева. Голяма част от задържаната гървесина се предоставя по реда на чл. 273, ал. 2 и ал. 5 от Закона за горите.

Дейност на РДГ

През 2017 г. горските инспектори в регионалните дирекции по горите са извършили 260 085 проверки на 19 540 обекта за преработка и търговия с гървесина, 20 417 обекта за добив на гървесина, 56 723 МПС, 46 483 ловци, 9803 риболовци и 25 950 физически лица. Горските инспектори и експертите от РДГ са съставили 4651 акта, или 32 % от актовете в страната - средно по 11.4 на служител (с 2.4 акта по-малко от 2016 г.). Служителите на гържавните предприятия и техните подразделения са съставили 8977 акта, или средно по 3.7 на служител, а назначените или наетите служители за опазване на общинските горски територии са съставили 907 акта, средно по 2.6 на служител през годината.

В РДГ - Смолян, където нарушенията традиционно са най-малко в страната, средногодишно на един горски инспектор се падат по 2.4 съставени акта. В други РДГ, където традиционно има нарушения през годините, рязко е паднал броят на актовете и горските инспектори съставят по-малко от един акт на месец: РДГ - Благоевград - 3.5 акта на горски инспектор, РДГ - Кюстендил - 4, РДГ - Стара Загора - 4.3, РДГ - Пловдив - 5.5, РДГ - Пазарджик - 6.1, РДГ - София - 6.7 акта на горски инспектор.

Задържаните от нарушители вещи са: 645 м³ обла гървесина, 67 м³ фасонирана гървесина и 3734 пр. м³ гърва за огрев, 219 МПС, 48 коне, 155 каруци, 92 моторни триона, 16 бр. оръжие, 16 кг дивечово месо и риба, 60 кг недървесни продукти и други.

Взаимодействие с други институции

Взаимодействието на служителите по контрола и опазването на горските територии е предимно със служители на МВР. При наличие на данни за престъпление структурите на МВР поемат случаите. От друга страна, при констатиране на нарушения, свързани с горското законодателство, често служителите на МВР се обръщат за съдействие и съставяне на актове към служители от РДГ или ДГС/ДАС. Единствено в териториалния обхват на РДГ - Берковица, служители на МВР имат съставени 89 акта.

Защитата и опазването на горските територии от

ГОРСКИ ПОЖАРИ ПО РДГ за 2017 г.

№	Регионална дирекция по горите	Брой	Площ (дка)	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	40	6123	13.40	735
2.	Благоевград	70	16 941	37.07	7578
3.	Бургас	32	5382	11.78	283
4.	Варна	33	315	0.69	8
5.	Велико Търново	11	930	2.04	20
6.	Кърджали	44	1941	4.25	18
7.	Кюстендил	47	1131	2.48	123
8.	Ловеч	37	1791	3.92	0
9.	Пазарджик	28	1276	2.79	7
10.	Пловдив	27	1169	2.56	40
11.	Русе	16	404	0.88	46
12.	Сливен	20	2722	5.96	662
13.	Стара Загора	27	2499	5.47	250
14.	Смолян	17	92	0.20	0
15.	София	54	2866	6.27	40
16.	Шумен	10	112	0.25	80
Всичко		513	45 694	100.00	9890
ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (дка)					
1.	Иглолистна		15 212	33.29 %	
2.	Широколистна		21 959	48.06 %	
3.	Смесена		2982	6.53 %	
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка		5541	12.13 %	
Всичко			45 694	100 %	
ВИД НА ПОЖАРА (дка)					
1.	Низов		35 804	78.36 %	
2.	Върхов		9890	21.64 %	
Всичко			45 694	100 %	
СОБСТВЕНОСТ (дка)					
1.	Държавна собственост		32 123	70.30 %	
2.	Общинска собственост		5962	13.05 %	
3.	Частна собственост		6861	15.02 %	
4.	Църковна собственост		420	0.92 %	
5.	Собственост на юридически лица		328	0.72 %	
Всичко			45 694	100 %	
ПРИЧИНИ (брой)					
1.	Неизвестни		68	13.26%	
2.	Небрежност		399	77.78%	
3.	Умишлени		32	6.24%	
4.	Естествени		14	2.73%	
Всичко			513	100 %	

пожари, както и непосредствените действия по гасене се осъществяват в тясно сътрудничество с Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

През 2017 г. се проведеха съвместни акции с Дирекция „Жандармерия“ на територията на Регионалните дирекции по горите - София, Берковица, Благоевград и други.

Извършени са и съвместни проверки със служители

на Агенция „Пътна инфраструктура“, Националната агенция по приходите, Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури.

Изнесен център на телефон за спешни повиквания 112

От 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г. от центъра за приемане и обслужване на спешни повиквания към телефон 112 са постъпили 8539 сигнала за нарушения на Закона за горите, Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за защитените територии, Закона за рибарството и аквакултурите и други.

Най-голям брой сигнали са постъпили за възникнали пожари - 29 %, извършване на незаконна сеч в горски територии - 28 %, транспорт на незаконна гървесина - 11 %, съхранение на незаконна гървесина - 6 %, нарушения по Закона за рибарството и аквакултурите - 10 %, по Закона за лова и опазване на дивеча - 5.5 %, като 331 от сигналите (7 %) са фалшиви.

Проблеми при контрола и опазването на горските територии

- Събираемостта на сумите по влезите в сила наказателни постановления (тя е от компетентността и на други институции) е много ниска, което създава чувство на безнаказаност в нарушителите, а работата на служителите по контрола и опазването на горските територии се обезсмисля.

- Много малко са издадените присъди за престъпления, свързани с горското законодателство.

- В много РДГ има проблеми с организацията по закръжване и продажбата на вешите - предмет на нарушенията, и средствата, послужили за тяхното извършване.

- Собствениците на горски имоти проявяват незаинтересованост за опазването им.

- Недостатъчен е контролът върху дейността на регистрираните лесовъди, упражняващи частна практика. Те, от своя страна, избягват да съставят актове за нарушения и не изпълняват стриктно дадените им по закон правомощия по опазване на горските територии.

- В Закона за опазване на селскостопанското имущество не са формулирани ясно дейностите по добив на гървесина извън горски територии, както и задълженията на лицата, отговорни за добива. Често чрез документите, разрешаващи почистване на земеделски територии, се извършват нарушения в горски територии.

- Въпреки въвеждането на системата за издаване на електронни превозни билети от временен склад, нарушителите намират най-различни начини да издават нередовни превозни билети (например издаване на последващи превозни билети на основание на първични превозни билети, без оригиналът да придружава гървесината).

Предприети мерки за подобряване на дейностите по контрол през 2017 г.

- Въведена е система за издаване на превозни билети за гървесина от обекти по чл. 206, както и добитата извън горски територии, по електронен път и регистрирането им в централен сървър в Изпълнител-

ната агенция по горите.

- Разработен е нов софтуер за обработка на актовете преписки, който е внедрен от 01.01.2018 година.

- Продължават специализираните акции, при които горските инспектори от една регионална дирекция по горите проверяват територии на други регионални дирекции, като с тези мерки допълнително се цели да бъде елиминиран факторът за евентуална „обвързаност“ на местно ниво.

- През годината бяха организирани и проведени множество работни срещи, свързани с обсъждане на предложения за изменение на Наредба №1 (2012 г.) за контрола и опазването на горските територии. В срещите участваха представители на други институции и администрации, неправителствени организации, представители на гървообработващата промишленост. Предстои разработените предложения да бъдат предоставени за утвърждаване от министъра на вътрешните работи и министъра на земеделието, храните и горите.

Предложения за подобряване на дейностите по контрол и опазване. Приоритетни задачи

- Да се подобри финансирането на дейностите по контрол и опазване, включително увеличаване на възнагражденията на горските инспектори.

- Да се финализират проектите за изменение и допълнение на текстове в основните закони и подзаконова нормативна база (Закона за горите, Наказателния кодекс, Закона за административните нарушения и наказания, Закона за опазване на селскостопанското имущество и други).

- Да се подобри формата за обучение на служители, имащи права да съставят АУАН, като се предвиди и обучение на терен.

- Да се увеличи броят на извършваните между РДГ кръстосани проверки.

Защита на горските територии от пожари през 2017 г.

През годината в страната са регистрирани 513 горски пожара, които са засегнали 45 694 гка горски територии, като 9890 гка от тях са опожарени от върхови пожари. Площта на засегнатите иглолистни гори е 15 212 гка, засегнатите площи с широколистни гори са 21 959 гка, смесени гори - 2982 гка, а 5541 гка са опожарените треви и незалесени горски територии.

За сравнение през 2016 г. бяха регистрирани 583 пожара, които засегнаха 63 389 гка горски територии, от които 7156 гка от върхови пожари. При сравнение със средногодишно опожаряването в страната 100 000 гка при среден брой от 600 пожара в периода 2006-2016 г. 2017 г. е със стойности на основните статистически показатели за опожарени горски територии далеч от средните. Това се дължи както на превантивната дейност, така и на вложените през последните години немалки финансови ресурси от МЗХГ и МВР за специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирования.

Най-голям е броят и площта на горските пожари в РДГ - Благоевград - 70 и 16 941 гка, РДГ - Берковица - 40 и 6123 гка, РДГ - Бургас - 32 и 5382 гка, РДГ - София - 54 и 2866 гка, и РДГ - Сливен - 20 и 2722 декара. Най-

малко са регистрираните горски пожари в РДГ - Смолян - 17 и 92 гка, и РДГ - Шумен - 10 и 112 декара.

Голяма част от опожарените горски територии в РДГ - Благоевград, са вследствие на опустошителния пожар, възникнал на територията на ДГС - Симитли, и разраснал се в ДГС - Кресна. Неговото гасене продължи над 7 денонощия, засегнати са 13 921 гка, от които 6859 гка от върхов пожар. Преките щети за двете горски стопанства само от този пожар се оценяват на около 500 000 лева.

Най-голям дял от опожарените площи през 2017 г. са държавна собственост - 70 %, общинска - 13 %, частна - 15 %, и 2 % са собственост на юридически лица. От възникналите през 2017 г. 513 пожара 3 % са по естествени причини - от мъгли, 6 % са умишлени, 78 % са причинени от човешка небрежност, а 13 % са по неизвестни причини.

Преките щети от горските пожари през 2017 г. са оценени на почти 4 млн. лв., което е под средната стойност от около 5 млн. лв. за последните 10 години. В тази сума не влизат разходите, необходими за възстановяване на опожарените от върхови пожари горски територии, които ще бъдат направени в следващите 3 години от държавните предприятия и останалите собственици на горски територии. Посочените финансови показатели не включват и разходите за потушаване на пожарите на МВР, МО, областни администрации, общини, доброволци и други собственици на горски територии.

През годината в резултат на създадената организация и благодарение на незабавната и адекватна реакция на горски служители, пожарникари и други в голяма част от случаите при получаване на сигнал за пожар не е допуснато навлизане на огъня в горските територии. За това отново допринесе дейността на изнесения център на тел. 112 към ИАГ. Получаващите на него сигнали за възникнали пожари в горски територии или в близост до тях моментално се препращат на специализираните групи в държавните предприятия и регионалните дирекции по горите, които осъществяват проверка на място и предприемат първоначални действия за гасене.

Във връзка с възникнали пожари, в т.ч. и в горите, през 2017 г. бяха обявявани на няколко пъти кризисни ситуации, осъществена бе и евакуация на населението при пожара в района на Кресна, не бе допусната загуба на човешки живот или тежки наранявания. При преодоляването на кризите са участвали служители и техника на държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ и техните териториални структури - ДГС/ДАС, както и служители и горски инспектори от съответните регионални дирекции по горите. Сред основните причини за възникване на пожарите през 2017 г. е небрежността на пастури и земеделски стопани, най-вече при почистване на пасища и необработваеми земеделски земи. Най-големият пожар в Благоевградска област бе предизвикан именно от небрежност и безотговорност на местен пастир.

През 2017 г. във връзка с изпълнение на Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 г. и на Стратегическия план за развитие на горския сектор в Република България 2014-2023 г. от работна група към ИАГ бе разработена и одобрена „Програма за опазване на горите от пожари“ с период на действие до 2023 година. Програмата е публикувана на интернет страницата на ИАГ в секция „Проекти/програми/стратегии“ на раздел „Документи“ (<http://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/5/index>).

Във връзка с подготовката за прилагане на „горските мерки“, одобрени в рамките на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., на мярка 8.3 „Преготовяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“, ИАГ подпомогна активно разработването на примерна „Схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната“. Схемата бе разработена в периода 2015-2017 г. и одобрена от Експертен съвет на ИАГ на 12.12.2017 година. Разработката е публикувана и на интернет страницата на ИАГ в секция „Друзи“ на раздел „Документи“ (<http://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/4/index>).

Новини от природните паркове

Странджа с устойчиво развитие

С представянето на книгата на инж. г-р Дико Патронов „Странджанската боровинка в Природен парк „Странджа“, направено от доц. г-р Здравко Сталев - завеждащ-отдел „Наука и научни обследвания“ в ЮИДП - Сливен, на 24 януари бе открито тържеството по случай 23-а годишнина от създаването на Природния парк „Странджа“ - Малко Търново. Паркът е уникален български мо-

дел за опазване на природата на Странджанската планина и подпомагане на устойчивото регионално развитие. За значението на най-голямата в страната защитена територия говори пред присъстващите инж. Иван Камбуров - експерт в ДПП „Странджа“.

По време на честването официално бе отбелязано и внасянето през миналата година на част от територията на ПП „Странджа“ в

Списъка на съвременните биосферни паркове по програмата „Човекът и биосферата“ на ЮНЕСКО. Събитието, състояло се в Културния център „Морско казино“ в Бургас, бе почетено от зам.-директора на ЮИДП - Сливен, инж. Жельо Мареф, директорите на горските стопанства на територията на Парка, ръководството на РДГ - Бургас, природолюбители и природозащитници.

Промяната в климата - най-голямата заплаха за световната икономика

Под мотото „Да създадем общо бъдеще в един разединен свят“ от 23 до 26 януари в швейцарския град Давос се проведе 48-ият Световен икономически форум.

Тазгодишния доклад на форума „Global Risks report“, съставен с допитване до експерти в областта на икономиката, политиката, науката и общественения живот, посочва, че най-големият фактор, който ще определя глобалните рискове през 2018 г., са екстремните климатични явления, предизвикани от промяната в климата. Природните бедствия и заплахата от провал на политиките за борба и адаптация с промяната на климата се нареждат до рисковете от кибератаки и измами с данни или кражба на данни.

Масштабна непланирана миграция, природни бедствия, причинени от човешко дело, терористични атаки, незаконна търговия и увеличение на цените на активите в глобалната икономика са останалите опасности в класацията, пред които е най-вероятно да се изправи бизнесът днес.

Според изнесените данни изминалата 2017 г. е сред трите най-горещи години от началото на XIX в., когато започва да се води статистика. „Човешката дейност - земеделие, мини, добив на газ и нефт, инфраструктурни и производствени проекти, е довела до значителна загуба на биоразнообразието, както и до замърсяване на въздуха, почвите и водите до опасни нива за здравето“, се посочва в доклада.

Замърсяването е причина за един на всеки 10 смъртни случая в световен мащаб и поставя 90 % от населението на света в райони с нива, надвишаващи указанията на Световната здравна организация.

Историята на Световния икономически форум

Началото на форума е поставено през януари 1971 г., когато водещи европейски бизнес лидери се срещат в швейцарския зимен курорт Давос под патронажа на Европейската комисия и Европейската индустриална асоциация, за да обсъждат управленските практики на континенталните компании. Организатор и ръководител на форума тогава е швейцарският професор по икономика Клаус Шваб, който малко по-късно го регистрира като неправителствена организация със седалище Женева, Швейцария. Стремжът на организацията е към безпристрастност и необвързаност с политически, партийни или национални интереси. Основната цел, която си поставя, е „подобряване на състоянието на света“.

До 1987 г. ежегодната среща се провежда под името Европейски форум по мениджмънт, след това се преименува на Световен икономически форум. И до днес професор Шваб организира, ръководи и председателства събитието. Постепенно, освен бизнес теми, обект на дискусии стават политически и социални проблеми.

Тази година във форума участваха над 3000 бизнес и политически лидери, представители на неправителствени организации и журналисти. Събитието събра 340 политически ръководители от цял свят, сред които канцлерът на Германия Ангела Меркел, френският президент Еманюел Макрон, италианският премиер Паоло Джентолини, министър-председателят на Великобритания Тереза Мей, канадският премиер Джъстин Трюдо, председателят на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер и американският президент Доналд Тръмп. Държавният глава на САЩ е първият президент след Бил Клинтън, който участва в престижната конференция.

България, която не е канена и не е представлявана на

форума от 13 г., след министър-председателя Симеон Сакскобургготски, тази година също участва в събитието с делегация, водена от министър-председателя Бойко Борисов. Премиерът се включи в дискусията „Ускоряване на дългосрочното развитие на Западните Балкани“, като постави фокус върху необходимостта международната общност да подкрепи развитието на страните от региона, за да се придвижи процесът им на интеграция.

Основната тема на тазгодишния Световен икономически форум бе ролята на технологиите в решаването на най-големите проблеми в света.

В изказването си Марко Ламбертини, генерален директор на Световния фонд за дивата природа (WWF), заяви, че никоя човешка технология не може напълно да замести „технологията на природата“, която е усъвършенствана в продължение на стотици милиони години. Ето част от изказването му.

„Безспорната истина е, че продължаваме да нанасяме големи щети на планетата и не сме се научили как да развиваме нашата икономика, без да вредим на природата. Необходима ни е промяна в мисленето, която да дефинира наново отношенията ни с планетата и нейните екосистеми.

Ако продължим да произвеждаме и консумираме така, както сега, горите, океаните и климатичните системи ще бъдат претоварени и сринали. Неустойчивото селско стопанство, рибарството, инфраструктурните проекти, минното дело и енергетиката водят до безпрецедентни загуби на биоразнообразие и деградация на хабитатите, свърхексплоатация, замърсяване и изменение на климата. Докато въздействието им става все по-очевидно в природата, последиците за хората и бизнеса също са реални. От недостига на храна и вода до качеството на въздуха, който дишаме, доказателствата никога не са били по-ясни. Заедно с технологичната революция се нуждаем от съ-

щата безпрецедентна културна революция в начина, по който се свързваме с планетата.

Всеки ден се появяват нови доказателства за нашето неустойчиво въздействие върху околната среда. Дестабилизиращият климат генерира по-чести и смъртоносни екстремни климатични условия. Последните пет години са най-топлият петгодишен период, Арктика се затопля много по-бързо, отколкото се очакваше, а ООН изчислява, че през последните 10 години свързаните с климата бедствия са причинили щети на стойност 1.4 трилиона долара в световен мащаб. Горите са под натиск както никога досега, подложени на неотслабващо обезлесяване. В резултат на отглеждането на едър и дребен добитък, производството на палмово масло и соеви продукти. 170 млн. ха гори (приблизително с размера на Монголия) ще бъдат обезлесени до 2030 година.

Само за последните 40 години популациите на бозайници, птици, риби, земноводни и влечуги са намалели с близо 60 % и спадът клони към 66 % до 2020 година. Нашите океани са подложени на голямо натоварване. Ние изхвърляме пластмасови и токсични химикали в океана, отправяйки собствената си храна; безотговорният и неустойчив риболов доведе до това, че 90 % от световните рибни запаси са вече напълно изчерпани или са в сериозен спад; загубили сме 50 % от световните коралови рифове през последните 30 години; за едно поколение светът е загубил над една трета от популациите на морските си видове.

Планета не може да има бъдеще, когато е изчерпана от ресурси, а по всичко личи, че човешката дейност я води към ръба. Биологичното разнообразие - сложната мрежа от живот, създадена от милиони видове животни, растения, бактерии и гъби - стои в основата на системите на Земята, които ние приемаме за даденост, системи, които ни осигуряват въздуха, храната и водата.

Биоразнообразието поддържа екосистемите, от които обществото има нужда, за да процъфтява, като осигурява достъп до основни суровини, стоки и услуги. Безпрецедентната загуба на биологично разнообразие, която виждаме днес, е екзистенциална заплаха за човешкия живот и икономическото развитие. Ако индексът на биологичното разнообразие беше възприе-

ман подобно на този на фондовия пазар, щяхме да разберем, че нашата планета се е насочила към грандиозна катастрофа.

Опазването на горите, океана и дивата природа е в интерес на всички - за нашето благосъстояние и за устойчивостта на ресурсите, с които разполагаме. Ето защо сега е моментът правителствата, институциите, предприятията и гражданското общество да работят заедно, за да спрат изменението на климата.

Нашата цивилизация се намира на кръстопът. Заедно трябва да спрем загубата на природните ресурси. Благодарение на развитието на новите технологии, които без съмнение ще променят живота ни, вече сме свидетели на значителен напредък в опазването на природата. Възобновяемата енергийна революция е може би най-впечатляващият пример за положителното въздействие на новите технологии. Технологиите за дистанционно наблюдение и изследване на Земята ни позволяват да изучаваме състоянието на планетата така, както никога досега.

Бизнесът също трябва да заеме лидерска позиция в ограничаване на промените в климата и загубата на биоразнообразие. Тъй като последиците от това изменение се влошават и ресурсите на нашата планета са подложени на все по-голям натиск, проблемите на устойчивото развитие все повече ще засягат финансите на компанията.

Ако целите на ООН за устойчиво развитие и Парижкото споразумение за климата бъдат приложени веднага, това е възможност за фундаментална промяна на начина, по който произвеждаме, консумираме и опазваме нашето природно богатство. Все още можем да върнем планетата от ръба на пропадта. Поехме ангажменти, подписахме декларации и вече имаме напредък в изпълнението им. Но това, което правим, не е достатъчно. Ако правим бизнес така, както обикновено, ще доведем планетата до точка на пречупване. Необходим е гигантски, светкавичен скок на промяна. Компаниите могат да бъдат едновременно печеливши и социално и екологично устойчиви. Моментът за действие е сега. Продуктивен и разнообразен природен свят и стабилен климат са в основата на успеха на нашата цивилизация сега и за бъдеще. "Т

Нови книги

Д-р Дико Патронов. Странджанската боровинка (*Vaccinium arktostaphylos* L.) в Природен парк „Странджа“. Бургас, 2017 г., 133 стр.

Авторът започва книгата си със спомен. Той е за деня от 1990 г., в който с колежата Димитров в района на Руденово - Патрона най-накрая попадат на нещо, което е търсено поне от началото на 60-те години на XX век - странджанската боровинка. И от този ден съвременната история на символичния

за Странджа вид тепърва започва.

Д-р инж. Дико Патронов си постави и изпълни с тази книга амбициозна задача. А тя е въз основа на материалите от проучванията на различни автори върху горите, климата, почвите и проведени свои наблюдения да даде по-подробна характеристика на горите във високата част на Странджа и разпределението на вечнозелени и листопадни храсти като странджанската боровинка.

Изданието - плод на дългогодишни проучвания, е по-дълго в 9 глави и предлага, събрана на едно място, много пълна и компетентна информация за този уникален за нашата природа вид.

Здравословно състояние на горите и предвидени мероприятия по защита от вредители и болести през 2018 година

Инж. Илиян МУТАФЧИЙСКИ - главен експерт в отдел „Възобновяване, стопанисване, ползване и защита на горите“ в ИАГ

Здравословното състояние на горите през 2017 г. е било по-лошо от предходната 2016 г. съгласно представените прогнози от Лесозащитните станции в София, Пловдив и Варна.

Насекомни вредители в иглолистните гори

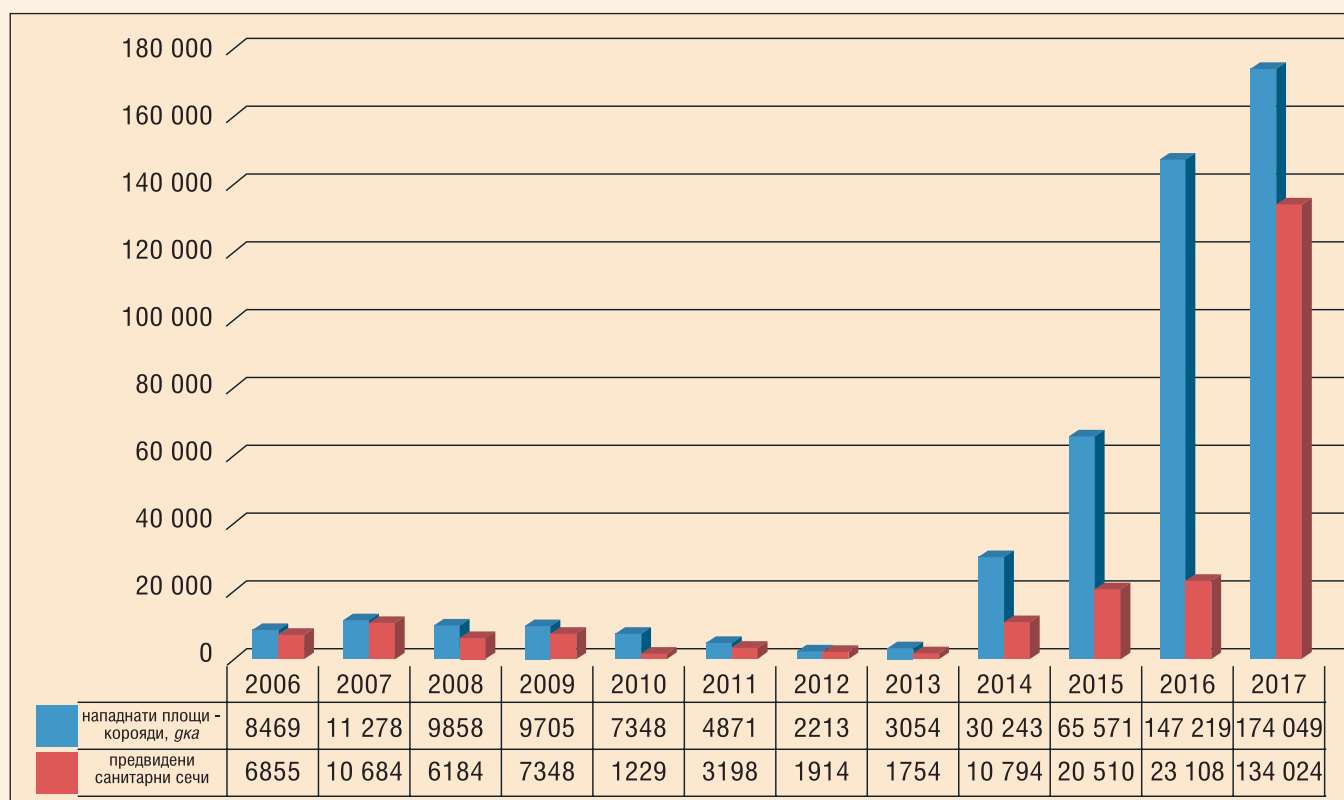
Данните за 2017 г. показват, че най-голямо влияние върху здравословното състояние на иглолистните гори в страната са оказали насекомни вредители по иглолистните видове - 26 555 сигнала за обща площ 354 421 дка, в т.ч. 107 430 дка силно засегнати площи. Малко над половината (54 %) от площите са засегнати от стъблени вредители (корояди) - 174 049 дка, в т.ч. 72 217 дка силно засегнати площи. Короядните площи нарастват с 18 % в сравнение с прогнозираните през 2017 г., които са били 147 219 декара. За борба с корояда са предвидени санитарни сечи върху 134 024 дка, със 170 % повече в сравнение с предходната година (78 733 дка). Най-големи площи са засегнати от комплекс корояди - 99 837 декара. За бор-

ба са предвидени санитарни сечи върху 75 269 декара.

В белоборовите гори най-голямо съхнене се предизвиква от **върховия корояд**. Засегнати са 54 663 дка, като 44 950 дка се предлагат за санитарна сеч. Основен стъблен вредител по черния бор е **шестъбният корояд**, но той се среща и по други видове от род *Pinus*. Засегнатите площи са 13 055 декара. За борба е предвидено провеждането на санитарни сечи върху 10 047 декара.

Намаляват нападенията от **големия горски градинар**, като се очакват нападения на площ 2257 дка, а санитарна сеч върху 589 декара.

При **типографа**, който е основният насекомен вредител в смърчовите гори, се наблюдава увеличаване на

Засегнати площи от стъблени вредители в иглолистните насаждения и предвидени санитарни сечи по прогноза 2006-2017 г. (дка)

площите на 2830 гка, като на 2505 гка е предвидена санитарна сеч.

За навременно извеждане на санитарни сечи в иглолистните гори вследствие на нападането им от корояди и фитопатогенни гъби и предотвратяване на похабяването на увредената дървесина на 7 юли 2017 г. е проведено работно съвещание при министъра на земеделието, храните и горите, на което бяха взети конкретни мерки за решаване на проблема. С писмо на ИАГ № 14975/03.08.2017 г. на регионалните дирекции по горите и трите лесозащитни станции е разпоредено да предприемат действия по изпълнение на взетите от съвещанието решения.

Боровата процесионка е най-широко разпространеният листогризещ вредител в боровите гори през миналата година. Засегнатите площи намаляват с 60 % спрямо предната година и са 119 848 гка, от които 21 324 гка са силно засегнати. Предвидените за авиоборба през 2018 г. са 10 734 гка, от които 9131 гка - за авиохимична, 1600 гка - за авиобиологична, и 222 гка - за механична борба.

Вторият по значение листогризещ вредител в боровите гори се очертава **ръждивата бороволистна оса**. Наблюдава се значително увеличаване на силно нападнатите площи през 2017 г. - 13 532 декара. В тях ще се проведе авиохимична борба върху 12 224 гка, което е повече с 370 % в сравнение с предходната година.

Срещу **самотната бороволистна оса** е предвидено върху 21 гка да се изведе наземна химична борба.

Болести и съхнене на иглолистните дървесни видове

През 2017 г. общата засегната площ от болести и съхнене по иглолистните видове е 221 479 гка, или 530 % нарастване в сравнение с предходната година. Предвидените санитарни сечи през 2018 г. са на площ 134 456 гка, с 760 % повече в сравнение с 2017 година.

При черния бор се наблюдава най-голям размер на засегнатите площи от съхнене - 74 098 гка, като се предвижда санитарна сеч върху 40 674 декара.

В сравнение с 2016 г. през 2017 г. се увеличават площите със **съхнене на леторасли и клонки на бора**, като са засегнати 72 529 декара. Съхненето се причинява от фитопатогенните гъби - *Sphaeropsis sapinea* и *Cenangium ferruginosum*. Във връзка с бър-

Таблица

Засегнати площи и проведени по прогноза лесозащитни мероприятия през 2017-2018 г.

Повреди	2016 Засегната площ	2017 Засегната площ	изменение	2017 Предвидени мероприятия	2018 Предвидени мероприятия	изменение
	гка	гка	%	гка	гка	%
Насекомни вредители по иглолистни	378 766	322 055	15▼	105 290	157 224	49▲
в т.ч. корояди	147 219	174 049	18▲	78 733	134 026	70▲
Болести и съхнене по иглолистни	35 160	221 479	530▲	15 644	134 464	760▲
Насекомни вредители по широколистни	74 824	78 337	5▼	3755	1058	72▼
Болести и съхнене по широколистни	9847	26 051	164▲	5761	20 846	262▲
Абиотични фактори	364 254	270 036	26▼	200 668	151 634	25▼
Други причини	19 465	26 993	37▲	12 055	16 676	38▲
Всичко	882 315	944 951	7▲	343 173	481 902	40▲

зото разрастване на съхненията в иглолистните гори до 800 м н.в. е извършено специализирано лесопатологично обследване в района на ЛЗС - Пловдив, и са изготвени указания за изпълнение с писмо на ИАГ № 12213/28.06.2017 година.

Съхнене на белия бор е установено на площ 36 906 гка, като се предвижда санитарна сеч на 28 127 декара. Следва **съхнене при смесените борови насаждения** - 30 854 гка, с предвидени санитарни сечи от 20 504 декара.

Наблюдава се увеличаване на площи на смърча, засегнати от съхнене - с 46 % в сравнение с 2016 година. Върху 1930 гка е предвидено да се изведат санитарни сечи от общо засегнатите 2650 декара.

Болести и съхнене при широколистните

Най-голямо влияние върху санитарното състояние на широколистните гори са оказали болести и съхнене. Площите нарастват през 2016 г. - от 9847 гка (164 %) на 26 052 гка през 2017 г., от които 2228 гка са силно засегнати. Нарастването на площите е основно при гъба, бука и цера. През 2018 г. са предвидени 20 846 гка санитарни сечи.

Съхнене на гъба и цера. През м.г. са 13 293 гка при гъба и 1360 гка при цера. За санитарни сечи през 2018 г. се предлагат 10 617 гка гъбови и 895 гка церови насаждения.

Съхнене на бука. Площите, в които се наблюдава съхнене при бука, през 2017 г. са 10 480 гка, като за 2018 г. е предвидено провеждането на санитарни сечи върху 8812 декара.

Насекомни вредители в широколистните гори

Засегнатата площ е 78 337 гка, което е нарастване с 5 % спрямо 2016 г., когато тази площ е 74 824 декара. Дължи се основно на увеличаване на нападенията от **златозадка** и **гъбова процесионка** в гъбовите гори.

Педомерки и листоврътки. От този комплекс листогризещи насекоми през м.г. са засегнати най-много гъбовите гори. Нападените площи в сравнение с 2016 г. от 41 402 дка намаляват на 36 179 дка (с 13 %). Като силно нападени са посочени 2674 декара. За окончателно определяне на размера на площите, в които ще се изведе авиоборба през 2018 г., ще бъде изготвена доуточняваща прогноза на база на резултатите от фотоеклекторите.

Гъботворка. Слабо засегнатата площ е 10 039 дка, не са установени силно засегнати площи. Причината е продължаващото лимитиращо въздействие върху гъсениците на гъботворката на различни биологични агенти. Основният биологичен агент е ентомопатогенната гъба *Entomophaga taimaiga* Humber, Shimazu & Soper. Тя е успешно интродуцирана в нашите широколистни гори.

Златозадка. Единствено при този насекомен вредител по широколистните видове е предвидено провеждане на авиохимична борба върху 1058 декара. Засегнатите от вредителя площи през 2017 г. намаляват с 39 % в сравнение с 2016 г. - от 8911 на 5394 декара.

Дъбова процесионка. Нападената площ от този листогризещ вредител през 2017 г. е 8922 дка, от които силно засегнатите площи възлизат на 2293 декара. Въпреки значителния ръст от 290 % на засегнатите площи, не се предвиждат лесозащитни мероприятия.

Насекомни вредители по тополите, върбите и елшите

Общо засегнатата площ в тази група е 3198 декара. Основните вредители, причиняващи повреди по тополите, върбите и елшите, са гървесни оси, сечковци, листояди и листни въшки, златки и други. През 2018 г. са предвидени 525 дка за наземна химична борба.

Болести и съхнене по тополите, върбите и елшите

Повредите по тополите, елшите и върбите се изразяват в некрози по кората на тополите и съхнене. Общата засегната площ е 1350 декара. Предвиждат се 7 дка за наземна химична борба и 73 дка санитарни сечи в съхнещи тополови култури.

Насекомни вредители и болести по горскоплодни

През 2017 г. е установено съхнене от насекомни вредители по горскоплодни - 226 дка, като е предвидено в цялата площ да се проведат санитарни сечи. Наблюдава се съхнене по горскоплодни на 450 дка, санитарната сеч ще засегне 239 декара.

Повреди от дивеч и гризачи

За борба срещу повреди от дивеч и гризачи са предвидени 1191 дка, от които 229 дка са за наземна химична, 16 дка - за механична, и 14 дка - за интегрирана борба.

Плевелна и паразитна растителност

Общо 105 дка са насажденията, засегнати от плевелна и паразитна растителност, в които се пре-

поръчва наземна химична борба.

Повреди от абиотични фактори

През 2017 г. са установени повреди от абиотични фактори върху 270 036 дка насаждения и култури. Преходната година площите са 364 254 дка, или намаляват с 26 на сто.

За 2018 г. са предвидени санитарни сечи на 151 634 дка, което е намаляване с 24 % в сравнение с 2017 г., когато площите са 200 668 декара.

Добрата профилактика изисква засегнатата от абиотични фактори гървесина да бъде усвоена с отгледни и санитарни сечи още през тази година.

Все още продължава усвояването на засегнатата от ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми, ледоломи и ледовали гървесина от предходните няколко години, което е основната причина за увеличаване на площите със стъблени вредители през 2017 година.

В засегнатите от **горски пожари** 17 264 дка върху 12 809 дка са предвидени санитарни сечи.

Повреди в горски разсадници

През 2018 г. се очакват нападения от насекоми, заболявания и повреди от абиотични причини в горските разсадници на обща площ 3206 декара. За провеждане на наземна химична борба се предлагат 2347 дка, а за механична - 83 декара.

За предпазване, ограничаване и предотвратяване на появата и развитието на вредители и други повреди в горските разсадници трябва да се полагат постоянни грижи, като навременно се провеждат проектираните мероприятия.

От проведените през 2017 г. лесопатологични обследвания е установено, че повреди от болести, насекомни вредители и други биотични и абиотични причини са нанесени върху 944 951 дка, което е 2.4 % от общата залесена площ в страната. Приблизително в 481 902 дка, или 51 % от нападените площи, през 2018 г. е предвидено да бъдат проведени мероприятия за борба.

Най-много са площите с повреди, причинени от абиотични фактори, следвани от корояди, борова процесионка, фитопатогенни гъби, педомерки и листоврътки. Все още не са преустановени напълно съхнененията в горите.

Продължава борбата срещу съхненето от корояди и фитопатогенни гъби. Допълнително обстановката може да се усложни в района на РДГ - Смолян, след нанесените значителни поражения от урагания вятър от 18 януари 2018 година. Ненавременното усвояване на гървесината може да доведе до каламитено развитие на корояди.

За да не се допусне влошаване на здравословното състояние на иглолистните насаждения, е необходимо своевременното извършване на предвидените лесозащитни мероприятия и спазването на санитарните изисквания при водене на сечите.

Ако изключим проблемите със стъблените вредители и фитопатогенните гъби, засягащи иглолистните насаждения, може да направим извода, че здравословното състояние на горите е добро.

ЮЦДП - Смолян: Обучение по горска сертификация

На 15-16 февруари Южноцентралното държавно предприятие и WWF - България, проведоха обучение по горска сертификация. Обучението бе за отговорните служители на сертифицираните териториални поделения в рамките на предприятието. Основна тема бе утвърденият неотдавна Национален стандарт за горска сертификация FSC-STD-BGR -01-2016 V-1. По време на обучението бяха дискутирани актуални въпроси за прилагането на изискванията на този стандарт, практически аспекти, свързани с концепцията за гори с висока консервационна стойност, както и важни социални аспекти при стопанисването на сертифицирано горско/ловно стопанство.

Андреана ТРИФОНОВА

Участници в обучението

СИДП - Шумен: 650 дка ще бъдат залесени през тази година

В горските и ловните стопанства на Североизточното държавно предприятие през тази година ще бъдат залесени 650 дка нови гори. Подготвени са 300 000 семенищни фиданки, произведени в горските разсадници на предприятието, и 9000 тополови. Близко 3 200 000 лв. е заложило ръководството на СИДП - Шумен, в годишния си план за различни дейности в горите, като над 1 млн. лв. са предназначени за залесяване и отглеждане на новосъздадените гори. Около 500 000 лв. ще бъдат използвани за естественото възобновяване на горите, като дейностите по подпомагане на възобновяването ще обхванат млади гори на площ 30 000 декара. За защита на горските територии от пожари са предвидени 223 000 лв., с които ще бъдат изградени минерализовани ивици, лесокултурни прегради и пожаронаблюдателни кули.

Татяна ДИМИТРОВА

Горският разсадник на ДГС - Шумен, в с. Салманово - в очакване на пролетното залесяване

ЮЗДП - Благоевград: Актовете за установени нарушения намаляват

Общо 23 264 са извършените проверки в горските територии на Югозападното държавно предприятие през м.г., което е с близо 2000 повече в сравнение с предходната. В резултат на засиления контрол намаляват актовете за установени нарушения. През 2017 г. горските стражари в териториалните поделения са съставили 1051 акта за незаконна сеч, транспортиране на дървесина без документи и за нарушения на ловното законодателство. За сравнение година по-рано техният брой е 1595, а през 2015 г. - 1121. Общото количество на задържаната незаконна дървесина през периода е 862 м³,

конфискувани са 41 моторни превозни средства, 54 каруци и 30 моторни триона. Според експертите предпоставка за ограничаване на кражбите са предприетите през последните години превантивни мерки. Въведените електронни превозни билети, пластините с уникален идентификационен номер, ревизиите на охранителните участъци, GPS-устройствата на автомобилите за транспорт на дървесина и камерите за видеонаблюдение в складовете повишават ефективността в борбата с незаконните дейности. Решаваща роля има помощта на гражданите, сигнализиращи за нарушения на тел. 112, като

през м.г. на спешния телефон са подадени повече от 1200 сигнала, в резултат на което са предотвратени множество кражби и е осигурена навременна реакция при гасене на горски пожари.

С цел повишаване на ефективността на дейностите по опазване на горите през изминалата година ЮЗДП - Благоевград, инициира и редица работни срещи с контролните институции и заинтересованата общественост, на които бяха набелязани допълнителни мерки за съвместни действия срещу посегателствата.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Екологична и икономична печка на гърва изгаря вредните газове

На 5 и 6 февруари София бе домакин на XXI Европейски форум „Екоинновации за качество на въздуха“, организиран съвместно от Генералната дирекция „Околна среда“ на Европейската комисия и Министерството на околната среда и водите. Форумът е едно от най-големите публични събития в рамките на българското Председателство на Съвета по околната среда на ЕС за 2018 г., основните приоритети на което са кръговата икономика и екологичните иновационни инициативи, насочени към ефективното използване на ресурсите, намаляване на вредното въздействие върху околната среда и здравето на хората. Във форума участваха министърът на околната среда и водите Нено Димов, генералният директор на Генерална дирекция „Околна среда“ на Европейската комисия Даниел Калеха Креспо, председателят на Комисията по околната среда и водите в Народното събрание Ивелина Василева и евродепутатът Искра Михайлова. Събитието събра представители на бизнеса, обществените организации и публичната администрация, а гостите от страната и чужбина бяха повече от 500. Тринайсетте компании, участници в изложението, демонстрираха свои продукти - нови технологии и екологични решения за защита на околната среда и за по-ефективно използване на природните ресурси.

Фирмата на младите предприемачи Живко Стефанов и Стойно Кълвачев „Агрон“ представи модел на ракетна печка на твърдо гориво „Гамера“. Двамата съсобственици, приятели от детство, са от Хисаря - Живко е софтуерен специалист, завършил електроника, а Стойно - инженер-физик, също е работил в ИТ сектора. Преди няколко години, когато двамата се завръщат в родния си град и се изправят пред нуждата от удобен уред за отопление, Живко си спомня за срещата с млад човек от екоселището край Елхово, който му демонстрира своето решение за ракетна печка, направена от глина и други материали. Към печката е била изградена и глинена пейка, която да създава акумулиращ ефект. Двамата със Стойно решават да развият идеята за ракетната печка по друг начин.

Първото самоделно отоплително тяло, тип „ракетна печка“, изработват през есента на 2013 г., а през лятото на 2014 г. са готови с първия прототип за серийно производство - навреме за участието си във екофестивала „Узана Поляна Фест“, където я представят. Ракетната печка е сред финалистите на национално ниво в състезанието за бизнес идеи в енергийния сектор PowerUp през 2017 година. През януари 2018 г. печка „Гамера“ е сред четирите бизнес проекта със социална значимост, стигнали до националния финал в международното състезание Chivas Venture 2018.

Живко Стефанов обяснява, че начинът на работа на „Гамера“ не е нов. Преди 30 г. американският архитект Янто Евънс изобретява печка, прилагайки принципа на горене на аргандовата лампа, с която през XVIII в. хората откриват, че поставянето на стъклен цилиндър върху пламъка на лампата повишава осветеността. Това, с което Живко и Стойно усъвършенстват печката, е механизмът на управление на ефективността. Дизайнът и подборът на материалите също е тяхно решение.

Принцип на работа. Заради добрата си термоизолация L-образната горивна камера на печката се нагрява наистина силно - 800-1000°C. Когато нагорещеният газ достигне металния корпус на печката, отдава по-голяма част от топлината си и рязко се охлажда, което го кара да се свие. Това довежда до понижаване на налягането след горивната камера, карайки печката да засмуква още по-силно въздух през отвора на горивната камера, създавайки собствена тяга. Собствената тяга заставя постоянен поток въздух от стаята да навлиза през отвора на горивната каме-

ра, увличайки огъня и пушека навътре в печката. Там, във вторичната камера, поради много високата температура, се извършва изгарянето на силно отровните дървесна газ, креозот, димни частици, въглероден оксид - висококалорийни горива, които поради ниската температура на първоначалното горене не успяват да изгорят и с излизането си навън биха замърсили въздуха.

След като напуснат вторичната гравна

камера изгорелите газове се обръщат на 180° и попадат в кухината между излолираната вторична горивна камера и металния корпус. Допълнителната изолация около огнеупорното ядро запазва високата температура през цялото време на горене. Потокът на нажежените изходни газове, който преминава през корпуса с площ около 1.5 м², има силно турбулентен характер. Това повишава топлоотдаването неколкостранно, но и понижава температурата от 800-1000 на 150-200 градуса. Остават 99 % горещи водни пари, въздух и минимално количество неизгорели газове, които излизат през комина.

Върху димоходните тръби, разположени по пода, може да се изгради акумулиращ модул във формата на глинена или тухлена лежанка. Това позволява топлината да се оползотворява и през нощта, когато печката не може да се поддържа.

Количеството органични пари и димни частици е десетки пъти по-ниско предвид ефективното изгаряне и намалената в пъти консумация на гориво. Измеренията в лабораторни условия обем на CO₂, отделен във въздуха, е със стойности, близки до тези на ци-

Дизайн на един от моделите на „Гамера“

гара, дим не се забелязва с просто око, а на изхода има нищожен мирис на огън. Става въпрос за около 50 до 100 пъти по-ниски емисии на вредните газове и фини прахови частици.

Коефициент на полезно действие. Печката отоплява ефективно с два до три пъти по-малък разход на твърдо гориво и започва да отделя топлина много по-бързо. Обикновените печки изискват големи це-пеници, ракетната печка обратно - нейното гориво са екобрикети, наситнена евти-на дървесина, може и отпадна, например при производството на мебели, което може да понижи цената на отоплението до 10 пъти. Допустимият диаметър на дървесина-та като гориво е 6 сантиметра. Изгаряне-то на иглолистна дървесина постига то-плоотделяне, близко до това на широко-листната. Липсва засморяване или сажди по дымоходните тръби и комина, образу-ва и много по-малко нагар. При горене на иглолистна дървесина отлаганията са много по-малко, отколко-то при горене на широколистна в нормална печка. Комбинираната тяга на печката и комина създава мощен засму-кващ поток въздух на входа на горивната камера и препятства всякакво отделяне на дим и мирис в помещението при разпал-ване и презареждане, позволяващ безопасен режим на работа дори с открита горивна камера. Горната хоризонтална плоча има равна повърхност с петно в сре-дата, което се подгръва отдолу директно от факела на вторична-та горивна камера и развива средна температура 250-350° в зо-на с размерите на стандартен електрически котлон. Това предо-ставя възможност за приготвяне на храна. Ефективността на изгарянето на дървесината е над 99 %, про-центът пада на 85-90 заради топлоотделянето. Част от топлина-та трябва да бъде излъчена и през комина, за да се поддържа тя-гата и да се предотврати кондензът. Обикновената печка изхвър-

Живко Стефанов до един от моделите в работен процес

ля 300-400°C на изхода на печката, „Гаме-ра“ - не повече от 150°C, а с дължината и формата на кюнците и допълнителните то-плообменници температурата на изходни-те газове може да се снижи до 70-80°C. Сравнявайки температурата на изходните газове, които напускат комина на „Гаме-ра“, и на обикновената печка на дърва, се уста-новява, че много повече топлина остава в дома, където гори „Ракетата“.

Производството на печката. Предлагат се 3 модела, а Живко Стефанов пояснява, че в момента не са в състояние да изпълнят всички поръчки от страната и чужбина, за-това работят над възможността за привли-чане на инвеститор, за да разширят про-изводството. За 2-3 месеца произвеждат 10-12 печки, като най-ниската цена е 700 лева. Ако се инвестира и се приложи ма-сово производство, печката ще стане още по-достъпна.

За печка „Гаме-ра“ фирма „Агрон“ притежа-ва сертификат по Европейски стандарт EN 13240 от българска лаборатория, който е свързан с проектирането, производсто-то, конструкцията, инструкциите за безопасност и техническите характеристики като коефициент на полезно действие и отдел-ни емисии. Съдружниците се надяват скоро да получат сертифи-кат и от друга европейска лаборатория в Германия или Норве-гия.

От 1 януари 2022 г. ще влезе в сила промяната в изискванията към отоплителните уреди, които се пускат в продажба. Те ще тряб-ва да отговарят на изискванията за намаляване замърсяването на въздуха с фини прахови частици, въглероден оксид и азотни оксиди, отделяни в процеса на горенето, формулирани в Дирек-тива 2009/125/ЕО от 21 октомври 2009 г., правилата за прило-жение на която са определени в Регламент 2015/1185 на Евро-пейската комисия от 24 април 2015 година.

Женя СТОИЛОВА

IN MEMORIAM

На 23 януари почина инж. Никола Димитров Сталев.

Роден е на 23.01.1922 г. в с. Патри-арх Евтимово, Пловдивска област. Завършва висше лесовъдско образо-вание през 1952 г. в Лесотехнически факултет на Селскостопанската акаде-мия - София.

Започва работа като главен инженер в Горскопромишленото стопанство - с. Михалци, Смолянско. От 1953 до 1956 г. е главен инженер в ГС - Мугла, още една година е началник на ГТУ „Бяла черква“ в ГС - Пловдив. През 1957-

1960 г. работи в Градския народен съвет на Пловдив. През 1960 г. постъпва в Горскостопанския комбинат - Пловдив, където е началник-отдел „Дърводобив“, завеждащ-сектор „Охра-на на горите“. От 1979 до 1983 г., когато се пенсионира, е на об-ществена работа в ГСК - Пловдив. За постигнатите успехи е награждаван с „Орден на труда“ - зла-тен.

Поклон пред светлата му памет!

На 1 март почина инж. Христо Станчев Томовски.

Роден е на 21.02.1954 г. в с. Борино, Смолянска област. ВЛТИ завършва през 1977 година. Работи една годи-на като зам.-председател на Общинс-ки съвет в с. Борино.

От 1980 до 1984 г. е директор на ГС - Борино.

В ЛЗС - Пловдив, постъпва през 1984 г. като началник-отдел, след това е гла-вен експерт. От 2002 до юли 2015 г. е директор на Лесозащитната станция в Пловдив, а до кончината си е замест-

ник-директор. Инж. Томовски има съществен дял в многобройни-те лесопатологични обследвания, извеждането на лесозащитни ме-роприятия и поддържането в добро здравословно състояние на го-рите в района на действието на Станцията.

Автор е на редица публикации по лесозащита и има голям принос в проучвания на короядите в България.

Поклон пред светлата му памет!

Инж. Алекси АЛЕКСИЕВ на 80 години

Роген е на 18.12.1937 г. в Драгоман, Софийска област. През 1962 г. завършва ВЛТИ, специалност „Механична технология на гървесината“.

През същата година започва работа като началник на смяна в Държавното индустриално предприятие „Вели лак“, което до 1948 г. преработва само гървесината, добивана от горите, собственост на Рилския манастир. С постепенното му модернизиране, дял в което има и инж. Алексиев, предприятието разширява производствената си гама. След две години е назначен за началник-цех, скоро след това - за главен инженер на предприятието. За постигнати добри резултати е изпратен на специализация в Чехия в завод за производство на гървесни фазерни плочи.

За четирите години работа в предприятието инж. Алексиев получава ценен опит по икономическо и техническо мислене, дава съществен принос за повишаване на пълното усвояване на преработваната гървесина, което извежда „Вели лак“ сред печелившите. Работата му на умел ръководител не остава незабелязана и в края на 1966 г. е назначен от Държавното стопанско обединение (ДСО) „Стара планина“ за главен инженер по инвестициите на започващия строеж на гървообработващ завод за производство на гървесно-влакнести плочи в Сливница. Инж. Алексиев се справя не само със проблемите в строителството, но и показва завидни познания по машини и съоръжения, с които заводът се оборудва.

От 1971 г. постъпва като главен инженер в Дирекцията за изграждане на нови гървообработващи заводи в системата на ДСО „Стара планина“, но скоро става главен директор.

Името на инж. Алексиев е тясно свързано с новостроящите се в началото на 70-те години на XX в. гървообработващи заводи за гървесно-влакнести плочи в Берковица, Етрополе, Търговище и Долен чифлик, гър-

вообработващия комбинат в Бургас, лесопромишления комбинат в Силистра и гървообработващите заводи в Дупница, Пещера, Вършец и Велинград.

Дирекцията получава статут на самостоятелно предприятие в структурата на Министерството на горите, преименувано по-късно на „Асоциация по горско стопанство и горска промишленост“. Още тогава инж. Алексиев е познат със своята отзивчивост към проблемите на хората и готовността си да помага на всякакви важни каузи. Стопанското предприятие, чийто главен директор е, оказва безвъзмездна финансова помощ в някои строителни дейности на Медицинската академия в София, детски дом, гимназия.

Под ръководството на инж. Алекси Алексиев Предприятието строи и оборудва заводи за ремонт и нестандартно оборудване (ЗРНО) в Казанлък, Троян, Дупница и Чепеларе и няколко районни горски ремонтни работилници, които стават главен фактор за техническия подем в гърводобива у нас. Произвеждат се в ЗРНО - Казанлък, хидравлични товарачни кранове за монтаж на колесни трактори позволяват стопроцентното механизирание на товаренето на гървесината. В ЗРНО - Дупница, селскостопанските колесни трактори получават оборудване за извоз на цели стъбла до временни складове. ЗРНО - Троян, произвежда лебедки и автоматични товарни вагони за преносими горски въжени линии.

Стопанското предприятие, начело с инж. Алексиев, изгражда и няколко почивни станции на редица околени управления на горите и на Института за гората. Макар отдавна да е пенсионер, инж. Алекси Алексиев живее с радостите и болките на българската гора. Всеизвестна е неговата безкористна финансова подкрепа в издаването на лесовъдската книжнина, като досега е подпомогнал да излязат 10 книги. Сред тях са биографиите на проф. Димитър Стефанов и инж. Найден Тодоров с автор инж. Кирил Първанов, книги на проф. Васил Д. Василев и инж. Христо Върховски.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Новини от природните паркове

ДПП „Златни пясъци“ на 75 години

На 3 февруари 1943 г. с постановление № 2134 на Министерството на земеделието и държавните имоти част от държавната гора „Хачука“ - от м. Аладжа манастир до старата българо-румънска граница, с площ 240 ха, е обявена за защитена територия. Това е рождената гата на Природния парк „Златни

пясъци“ - Варна, първият крайморски и вторият от семейството на народните паркове, обявен след НП „Витоша“.

По този повод Дирекцията на Парка състави богата и интересна програма, която ще продължи с различни събития през цялата година.

С работна среща с представители на 25 учебни заведения от Варна под мотото „От миналото, през настоящето, към бъдещето“, открита от директора на Парка инж. Юлия Тумбаркова, на 3 февруари ДПП „Златни пясъци“ отбеляза началото на тържествата на най-малкия и много красив парк у нас. ¶

Семинар В Кюстендил за обмяна на опит В борбата с корояда

Семинар „Устойчиво управление на горите в Осогово - обмен на опит и добри практики в борбата с корояда“ бе организиран на 8-9 март в Кюстендил от Българската фондация „Биоразнообразие“ и фондацията „Евронатур“. Общо 53 участници - представители на местни и национални институции, сред които ЮЗДП - Благоевград, ДПС „Осогово“ и Държавните горски стопанства в Кюстендил и Невестино, РДГ - Кюстендил, научни работници от Института за гората, ЛТУ, неправителствени организации и гости от Македония, взеха участие в обмяната на опит.

Основен доклад бе изнесен от Бернард Перни от Института за опазване на гората към Центъра за изследване на гората - Австрия. Освен лекциите и дискусиите в залата, участниците, водени от директора на ДГС - Кюстендил, инж. Тони Колев, разгледаха проблема и на терен.

В резултат на проведените разговори от страна на австрийския експерт бяха препоръчани няколко приоритетни стъпки за действия, който посочи, че в идните 2-4 седмици може да се очаква пролетното активизиране на корояда. „Ако разгледаните

около Кюстендил площи се намираха в Австрия - сподели Бернард Перни, - нашата горска служба би поставила феромонові уловки в близост до последните случаи на короядни огнища от миналия сезон и ежеседмично би ги проверявала и при идентифицирана активизация би следвало търсене на новозасегнати дървета близо до последните огнища и извеждане на санитарна сеч на площ с радиус от половин до цяла дължина на засегнатото дърво около него. Тези мерки в Австрия биха били проведени без забавяне и без оглед на вида на собствеността на гората.“

В края на семинара участниците дискутираха постигнатото досега и проблеми в борбата с корояда в България. Като осно-

Бернард Перни в засегнато от корояди насаждение в ДГС - Кюстендил

вен проблем бе посочена липсата на регистър на собствениците на частни земи и свързаната с това невъзможност на държавата да действа бързо в частни горски територии и недостатъчната работна ръка в дърводобивните фирми, което е пречка за бързата реакция в борбата с корояда.

Таня ГЕОРГИЕВА-ШНЕЛ
Българска фондация „Биоразнообразие“

Wood-Mizer
from forest to final form

ДВОЙНОЗАРЪБВАЩ / МНОГОЛИСТОВ ЦИРКУЛЯР EG300

НАЙ-ЛЕСНИЯТ НАЧИН ДА УВЕЛИЧИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТТА

Заповядайте да видите тази и други машини в действие на нашия щанд D1, зала 3 на специализираното изложение Техномобел в Интер Експо Център, София от 24 до 28 април 2018 г.

Комбиниращ функциите на двойнозаръбвач и многолистов циркуляр в една машина

Оптимизира рандемана от всяка дъска

Увеличава общата производителност на банцига с 20-30 %

Може да бъде оборудван с до 5 циркулярни триона

Екотехпродукт ООД

София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ № 38
office@ecotechproduct.com

www.wood-mizer.bg

тел./факс: 02/979 17 10
тел.: 02/462 70 35
тел.: 089 913 31 10

Да се помни!

Петър БЕРОВ - съзателят на лесопарка в Борисовата градина

Времето минава и като че ли все повече ни отдалечава от възторжения „глас“ на френския кореспондент - граф Колонна, който споделя на страниците на „Le Journal de la Nièvre“: „...тук има един прекрасен парк „Княз Борис“, който е началото на един Булонски лес. Той се намира в полите на Витоша и ще стане най-хубавото нещо на града, понеже всяка година се разширява с по няколко стотин метра.“

Мястото, за което става дума, е лесопаркът на Княз-Борисовата градина. Неговото начало е поставено от Петър Беров (1867-1917) - агроном и лесовъд, първостроител и популяризатор на горското дело в България, основоположник на лесопарка в Борисовата градина в София.

Нека първо погледнем отвисоко, от почти 80-метровия парк-хотел „Москва“ (сн. 1), откъдето се виждат величествените секвои, а вдясно от тях - зелените корони на борове, залесени от Петър Беров. А сега да се разходим из това историческо място, наречено в началото си Разсадник „Княз Борис III“, днес едно от най-красивите и емблематични места в столицата и нейната „зелена“ история. Посреща ни тишината и ...разрухата на сградата, строена за нуждите на разсадника (сн. 2). Изключителна стойност това място има и от дендрологична гледна точка с причудливата плачеща японска софора, блатния кипарис, плачещия бук, странджанския дъб и още много други интересни дървесни видове. Не е ли това място за атрактивен „зелен“ музей на столицата, който да експонира нелекия път в облагородяването и представянето на архитектурата на живата природа?

Навлизама все по-навътре. Като че ли единствено внушителните секвои ни напомнят за някогашното величие и ентузиазъм на живота, който е кипял някога. Тук е паметникът, открит през 1934 г., на загиналия в Чепино лесовъд Васил Попов, отдал живота си

за горското дело. В мислите ни развълнувано се прокрадва въпросът: „А защо няма паметник съзателят на това място?“ Да, наистина, сякаш Петър Беров, инициаторът за създаването на този държавен разсадник, е „приютит“ и близкия по дух и характер, честен и безкористен лесовъд - Васил Попов.

Петър Савов Беров е роден на 21.05.1867 г. в с. Кубей (близо до гр. Болград - Бесарабия, сега Украйна) в семейството на свещеника Сава Беров, чиито корени са от с. Факия (Бургаско). През 1883 г. завършва прочутата Болградска гимназия, която дава образование на много видни общественици, бесарабски българи, със заслуги за развитието на България - проф. Стефан Георгиев, ген. Данаил Николаев, проф. Александър Теодоров-Балан, ген. Георги Колев, Димитър Агура, Александър Малинов (братовчед на Петър Беров) и много други.

През 1893 г. завършва Петровска земеделска и горска академия (сега Руски държавен аграрен университет „К. А. Тимирязев“). Веднага след завършването си пристига в България и е назначен за окръжен горски инспектор в Севлиево, като по същото време е командирован и в Отделението за горите на Министерството на търговията и земеделието. На 01.10.1895 г. е назначен за софийски горски инспектор с помощници Георги Купенов, Юлиус Милде и Еникия Димитров. По това време началник на Отделението за горите е Стоян Брънчев, а двамата ги свързва добро и градивно приятелство. Историческата мисия на Петър Беров е реализирането на залесяването в околностите на София и създаването на лесопарка в Княз-Борисовата градина. През 1897 г. той създава държавния горски разсадник. Това е разсадникът, който в края на XIX и началото на XX в. осигурява фиданки за залесяване не само за София, но и за други градове в България.

Разсадникът „Княз Борис III“ става средище на много активен за лесовъдската колегия творчески и научен подем - провеждат се годишни събрания на Дружеството на българските лесовъди (сн. 3). През 1951-1963 г. там се помещава Институтът за гората (основан като Служба за горско опитно дело) с дендрариум, впоследствие е седалище на общинската стопанска дирекция „Озеленяване“. Всъщност със създаването на лесопарка и използването

на различни дървесни видове в залесяването Петър Беров определя за години наред научните наблюдения в интродукцията и адаптацията на дървесните видове. За периода на изграждане на лесопарка (1897-1916 г.) са залесени 2710 дка - от Цариградско шосе до Ловния парк. През 1968 г. на територията на разсадника са изградени тенис кортове „Академик“.

Петър Беров заема длъжността на софийски горски инспектор до началото на 1899 г., когато става началник на бюро за градобитнината в София. През 1900 г. е командирован в Италия и Франция за изучаване на системата за застраховките им срещу градушките. Подготвя и законопроект за задължителното осигуряване на земеделските култури. Тук е мястото да се отбележи, че с добрата си подготовка по агрономство Петър Беров съумява да постигне добри резултати и в този отрасъл. Заедно с Цанко Церковски и Янко Забунов основава земеделския съюз в Плевен, издава и няколко книги, които да подпомогнат селското стопанство.

Заслужава внимание и заслугата на Петър Беров в популяризиране на горското дело в България. През 1899 г. по негова инициатива започва издаването на списание „Лесовъдец“, чийто приемник е сп. „Гора“.

На 02.05.1902 г. Петър Беров е назначен за агроном в Софийска община. Наред с другите свои задължения, той продължава активната си дейност по залесяването, а негови приемници са лесовъдите Димитър Киров, Тодор Марков, Минко Фетваджиев, Велизар Николов и особено неговия първи помощник - Витан Минков.

Създаването на лесопарка в Борисовата градина е съпроводено с много трудности. Против реализирането на залесителния план около София са били силните на деня и скотовъдите от съседните села - Слатина, Дървеница и Драгалевци. Петър Беров е заплашван дори с убийство, но нищо не било в състояние да компрометира ентусиазма му. Благодарение на своята твърдост и непоколебимост Беров успява да реализира планове си за залесителните мероприятия.

В издадените от Министерството на търговията и земеделието „Годишни отчети на горските инспектори за 1896 г.“ (1897, стр. 540) Петър Беров като софийски горски инспектор описва и началото на реализацията на зеления пояс около столицата: „Залесяването на голите места край София се започва вече и сега културата до Цариградското шосе има 65 000 здрави 3-4 - годишни фиданки от разни дървесни породи като бряст, бор, черница, ясен, див кестен и неизбежния салкъм. Мястото, определено за залесяване, е градско, а се залесява за държавна сметка, но при все това градската община не ще да прекара в културата поне една чешма, когато в съседната до културата градина „Княз Борис“ прекарани са няколко такива. Една чешма не би намалила водата в градския водопровод, обаче много би способствувала за развитието на дръвчетата

и би уфтинила културата с 600-700 лв. годишно.“

По обективни и субективни причини за кратко време (1904-1905 г.) Беров остава извън своите професионални интереси и е учител в Духовната семинария. - Но и тук той работи за облагородяването на района - създава парка с фиданки от черен бор около Семинарията. Та нали той е на метри от неговия разсадник.

От 1905 до 1908 г. Петър Беров е първостепенен инспектор по земеделието и отраслите му. От 19.04.1908 г. до 10.03.1911 г. е народен представител, като влиза със своя собствена листа и голямо мнозинство в XIV Обикновено народно събрание (1908-1911 г., министър-председател Александър Малинов). Беров внася „Законопроект за групиране на земите“, който, за съжаление, остава неразгледан. През 1911 г. за няколко месеца е царски консул в Пирей. След това е агроном в Българска земеделска банка, а през 1912-1914 г. е директор на конезавода „Кабиюк“ край Шумен.

През 1910 г. правителството на България създава т.нар. подвижни земеделски училища (две - в Пловдив и Велико Търново) с цел постигането на по-добри резултати в агрономическата дейност у нас. В началото на 1912 г. тези училища се трансформират в подвижни земеделски катедри. Петър Беров поема катедрата във Велико Търново и е директор до деня - 01.07.1917 г., когато внезапно умира в с. Михалци, Великотърновско.

Никифор Ганев споделя за Петър Беров „...доколко е бил ценен и уважаван от хората, между които е работил, явствува от факта, че над гроба му е поставен надпис със следните слова: „Тук почива прахът на излязъл от народа и умрял между народа ПЕТЪР САВИЧ БЕРОВ. В. Търновска земеделска катедра“.

Петър Беров остава в нашата памет като човек с неспокоен дух, бунтар, безкрайно честен, справедлив и безкористен. Човек, който не е мислил и работил за кариера, а с ясното съзнание да до-

принесе за издигането и укрепването на българското горско и селско стопанство, за да се подобри животът в България.

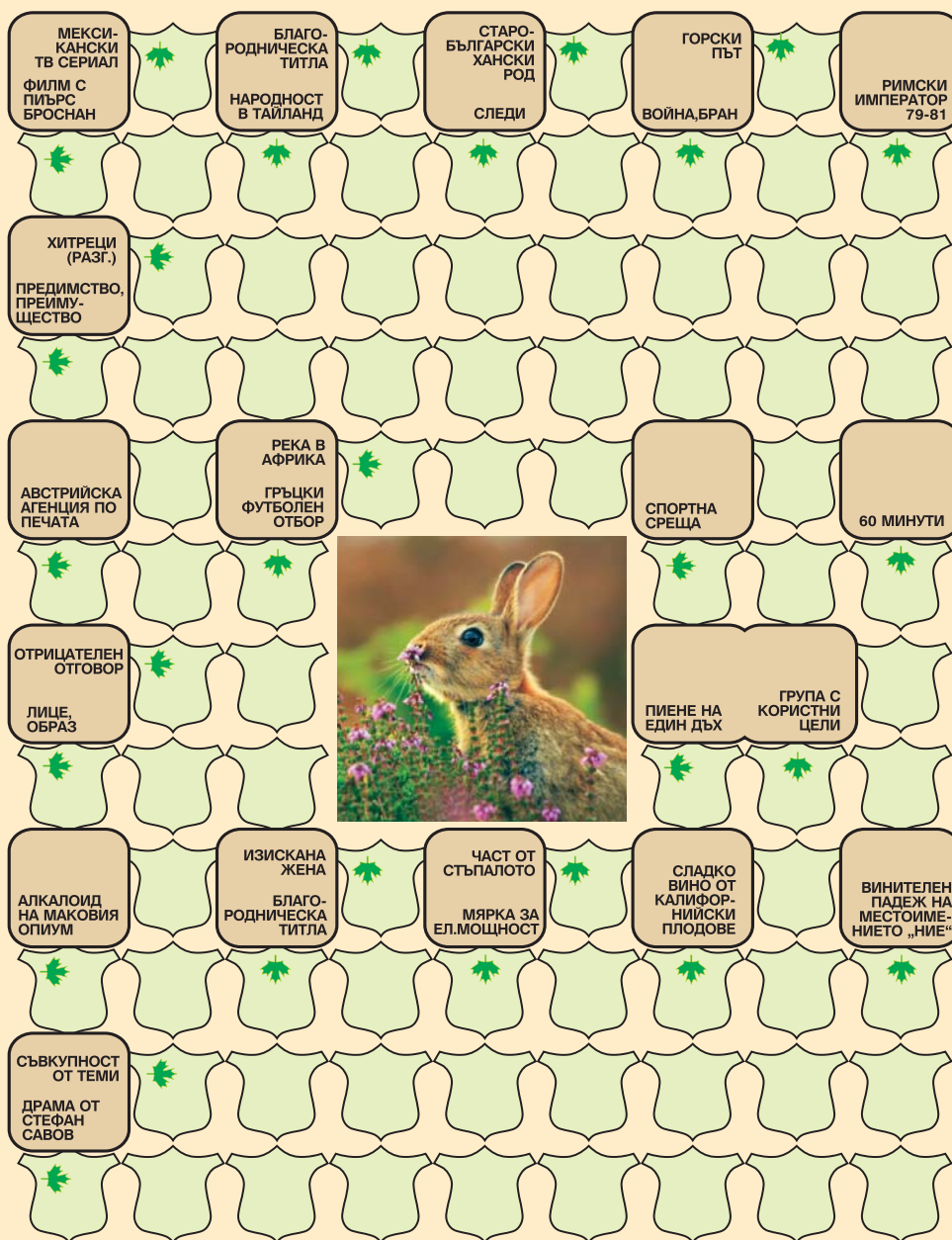
Делото на хора като Петър Беров, чиято всеотдайност и дори жертвоготовност, защото те са изпълнявали своя дълг с риск за живота си - многократно заплашвани и дори нападани, но въпреки това устояли на своя идеал, заслужава да помним.

За него няма паметен знак в бронз или гранит, но негов жив, ръкотворен паметник е лесопаркът на Борисовата градина.

Гл. ас. д-р Евгени ЦАВКОВ

Тържеството по случай 150-годишнината от рождението на Петър Беров ще се състои в София на 27 март от 18.00 ч. в Музея „Земята и хората“.

РЕЧНИК: ПАПАВЕРИН, РИН.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 2/2018:

ВОДОРАВНО: „Пълна лудница“, Пиер, Неоген, Ментори, Таро, Тао, Акра, Ом, Пир, АКАО, Еве, Евга, Белот, Месал, Каре, Сумо, „Анар“, Ложи, Алит, Телец, Номад, Титикака, „Ина“, Коса, Еталон, Канарин, Расо.

ОТВЕСНО: Мълети, Еротика, Линарес, Жетон, „Ането“, Василиса, АРО, Иглу, Екар, Ол, Рака, Маца, Уника, Кол, Кен, „Иде“, Роба, Инат, Нота, Ерато, Ар, Чига, Елен, Мила, Церово, Абанос, Манометър, „Дано“.

WWW.KLIMATET.COM

0898/ 61 45 81

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията минава покрай цветарски магазин на Осми март.

Продавачката го поглежда и казва:

- Горски, няма ли да купиш букет за приятелката си?

- Няма.

- Защо?

- Защото нямам приятелка.

- Как може такъв хубав мъж да си няма приятелка?

- Жена ми не ми дава...

Сутринта на 8 март Неновица казва на съпруга си:

- Да знаеш, Нено, какъв съм сънувах! Получавам за подарък страхотна рокля и скъпа огърлица. Какво ли значи?

- Не знам, но ще видим довечера - казва загадъчно Нено и тръгва.

В края на деня, обнадеждена, Неновица излиза по-рано от работа, стъкмвява празнична маса. Нено се прибира и ѝ подава луксозно опакован пакет. Тя го отваря, а вътре... книгата „Тълкуване на сънища“.

Гошо, приятелят на Нено, подпийнал здраво, го среща и пита:

- Защо си така умислен?

- Ми, вървя и мисля какъв подарък да взема на жената за Осми март?

- И кога ѝ е този Осми март?

- чуи се Пешо.

- Искам да ми подаряваш цветя всеки ден, не само за женския празник! - роптае Неновица.

- А пък аз искам да си вещица само на Хелоун, а не всеки ден - репликира я Нено.

- Какво взе на жена си за Осми март, бай Нено? - пита Гошо от компанията.

- Цветя и несесер. А ти?

- Аз ѝ взех 50 лв. от портмонето. Хайде да ходим да се почерпим...

Старите гори на България - мостът между поколенията

Деница Пенева
Полубеловрата мухоловка

Виктор Василев
Зубър - европейски бизон

Венцислав Кръстев
Токовище - глухар

Венцислав Кръстев
Завръщането - сърна

Валентин Катранджиев
Утринни копнежи - пернатонога кукумявка

Освен образ на реалността, изкуството е и средство за изразяване на емоции и идеи, за общуване. С изложбата „Вековните гори на България и техните обитатели“ в Националния природонаучен музей в София художници от Дружеството на анималисти, флористи и научни илюстратори (ДАФНИ) издигат в обществена кауза един от най-сериозните проблеми на нашия свят - опазването на дивите животни и растения и техните местообитания и превръщането им в ценност, която принадлежи на всички. Осмислянето на това природно богатство и ролята на пълните с живот вековни гори е задача, която вероятно ще съпътства поколения след нашето.

Тематичните текстове и фотографии, включени в изложбата, предоставени от WWF - България, Българското дружество за защита на птиците и Фонда за дивата флора и фауна, показват старите гори и техните обитатели в истинската им светлина - своеобразен Ноев ковчег за редки и изчезващи видове и несравним жив музей и лаборатория за изследване, които ни позволяват да надникнем в миналото и да станем по-мъдри и съзнателни.

ДАФНИ - сдружение с идеална цел, създадено преди малко повече от година, обединява художниците на живата природа - таланти с общи ценности и близки идеи, намиращи вдъхновение в животните и растенията, в природата и нейното съхраняване. Майсторите на маслените бои, акварела и акрила ни срещат с колоритния свят на насекоми, земноводни, птици и животни.

Изразът, че художникът рисува, изпълнен с чувствата, които иска да събуди у другите, намира убедително потвърждение от платната в залата. Но с чувството на любов и възхищение пред великолепието, богатството и силата на природата ни обзема и усещането за отговорност. По-малко от 3 % от горите в България са без следи от човешка намеса, а много редки и застрашени птици и животни и растения зависят от старите гори, където хралупатите дървета наред със сухите и умиращите са толкова важни за живота, колкото и жизнените. Домът на дивите животни и растения е горската екосистема, към която те са се адаптирали хиляди години.

Наситили очите си с отрязъците скициран живот, организаторите на изложбата ни изпращат с надеждата, че мнозина от нас сами ще намерят своя път към вековните гори и техните обитатели, като посадят семенце в ума ни с цитат от романа „Време разделно“: „Огромни стъбла на паднали дървета, зелени от плесени, мъхове и треви слезат в легените води и се стопляват. Дебел мъх покрива скалите наоколо, та не се вижда гол камък и не се чува стъпка...“

Жея СТОИЛОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

МАШИНИ HUSQVARNA

ЗА СЪВЪРШЕНИ РЕЗУЛТАТИ

Широка гама от лесни за употреба продукти, предназначени да повишат продуктивността не само на Вашата работа, но и на тази на целия Ви екип. За професионалните Ви изисквания ние комбинираме мощност и изключителна устойчивост с леко тегло. За максимален комфорт при дълги смени.

HUSQVARNA 553RS

Високо продуктивна машина, подходяща за различни цели. Идеална за често косене на гъста трева и бурени. Снабден със здрав и икономичен двигател X-Torq® и ефективен въздушен филтър, който предотвратява износването на двигателя и увеличава интервала време за обслужване на хростореза. Включени са тримерна глава, нож за трева и предпазител комби-гард.

50,6 см³, 2,3 kW, 8,6 кг

 Husqvarna®

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. „8-ми декември“ 13, тел.: 024 666 910

e-mail: info@agroland.eu

www.husqvarna.bg